

Yr Adran Addysg a Phlant

Ein Gweledigaeth....Cymuned yw Sir Gaerfyrddin lle mae'r plant yn ddiogel ac yn cael eu meithrin, a lle rhoddir cefnogaeth i ddysgwyr o bob oedran gyflawni eu potensial addysgol llawn

Ymgynghoriad ar y cynnig i gynyddu nifer y lleoedd yn Ysgol Gynradd Gors-las o 110 i 210.

DOGFEN YMGYNGHORI

Gareth Morgans

Cyfarwyddwr – Yr Adran Addysg a Phlant

EICH CYNGOR arleinamdani
www.sirgar.llyw.cymru
YOUR COUNCIL doitonline
www.carmarthenshire.gov.wales

Adain Gwasanaethau Moderneiddio

Simon Davies, Rheolwr Gwasanaethau Moderneiddio

Os oes angen y wybodaeth hon arnoch mewn print bras,
mewn Braille, neu ar dâp sain, cysylltwch â'r Adran
Addysg a Phlant

Ffôn: 01267 246618

E-bost: aaprma@sirgar.gov.uk

Rhagair

Fel rhan o'i rwymedigaeth statudol i adolygu nifer a mathau'r lleoedd sydd ar gael yn ei ysgolion, mae'r Cyngor Sir wedi mabwysiadu rhaglen eang ei chwmpas a luniwyd i wella adeiladau ysgolion ac i hyrwyddo cyfleoedd dysgu. Mae'r strategaeth yn adlewyrchu'r weledigaeth a'r polisïau a sefydlwyd gan y Cyngor Sir sy'n cwmpasu'r angen i ddarparu gwasanaethau sy'n cyrraedd safonau clir – o ran cost ac ansawdd – a hynny yn y modd mwyaf darbodus ac effeithiol. Yn ein hymgyrch i wella'n barhaus y gwasanaethau sydd ar gael i bob dysgwr, mae'n ofynnol ein bod yn manteisio i'r eithaf ar yr adnoddau cyfyngedig sydd ar gael i'r Cyngor, a pharhau i weithio mewn partneriaeth â phawb sydd â chyfraniad i'w wneud i'r broses ddysgu ac i lesiant y plant a'u teuluoedd. Bydd angen i ysgolion y dyfodol fod yn ganolbwynt ar gyfer ystod eang o wasanaethau a drefnwyd yn bwrpasol i fodloni anghenion y gymuned mewn modd cydgysylltiedig.

Yn ffodus iawn mae gan Sir Gaerfyrddin lawer o athrawon dawnus iawn, ond mae'r newidiadau parhaus a wneir i'r cwricwlwm yn rhoi pwysau mawr ar eu sgiliau i fodloni galwadau hynod amrywiol pob plentyn. Er mor bwysig yw'r prosesau dysgu a'r sgiliau addysgu, mae'n hanfodol fod gan athrawon wybodaeth drylwyr am bynciau os yw dysgwyr, â'u hamrywiol ddoniau mewn gwahanol feysydd, i ddarganfod eu galluoedd a'u datblygu i'r eithaf.

Mae disgwyl i'r ysgolion hynny a ddyluniwyd i fodloni'r galwadau presennol ddarparu cwricwlwm eang a chytbwys drwy ddulliau addysgu sy'n ysbrydoledig ac o safon uchel. Wrth gynllunio darpariaeth newydd bydd yn bwysig sicrhau bod ein hysgolion yn cynnwys yr offer priodol i hyrwyddo cyfleoedd ar gyfer cynhwysiad cymdeithasol, datblygu cynaliadwy, cyfleoedd cyfartal a dwyieithrwydd. Yn ymarferol, mae gofyn inni sicrhau bod y ddarpariaeth yn adlewyrchu patrymau newidiol y boblogaeth a bod ysgolion yn y manau iawn a bod ganddynt adeiladau a chyfleusterau sy'n addas i ddiwallu anghenion pob dysgwr yn yr unfed ganrif ar hugain.

Bydd yr ymgynghori'n dilyn y canllawiau a sefydlwyd gan Lywodraeth Cymru ac yn cynnwys partion penodol sydd â diddordeb. Bwriedir i'r wybodaeth a geir yn y ddogfen hon egluro'r cynigion ynghylch eich ysgol a chynorthwyo'r broses ymgynghori.

Gareth Morgans

Cyfarwyddwr – Yr Adran Addysg a Phlant

Rhestr Byrfoddau

ADY	Anghenion Dysgu Ychwanegol
ND	Nifer derbyn
CSC	Cyngor Sir Caerfyrddin
CC	Cynradd Cymunedol
DFf	Dwy Ffrwd
CS	Cyfrwng Saesneg
Estyn	Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
CALL	Cyfwerth ag Amser Llawn
ALI	Awdurdod Lleol
MCYC	Mesur Capasiti Ysgolion yng Nghymru
RhMA	Rhaglen Moderneiddio Addysg
NOR	Nifer y disgyblion ar y gofrestr
CYBLD	Data Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion
RhA	Rhan-amser
WESP	Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg
LIC	Llywodraeth Cymru
CC	Cyfrwng Cymraeg

Cynnwys

Rhif	Pwnc	Tudalen
1.	Rhagarweiniad	6
2.	Y Cyd-destun – y Trefniadau Presennol (<i>Status quo</i>)	7
3.	Gwerthusiad o'r Trefniadau Presennol	14
4.	Yr Amcanion	17
5.	Dewisiadau ar gyfer Newid	19
6.	Y Cynnig	22
7.	Y Broses Statudol	26
Atodiad A	Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned	30
Atodiad B	Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg	32
Atodiad C	Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb	33
Atodiad D	Proffil Ardal	40
Atodiad E	Profformâ Ymateb	45

1. Rhagarweiniad

Mae cyfrifoldeb cyfreithiol ar Gyngor Sir Caerfyrddin i adolygu nifer a math yr ysgolion sydd ganddo yn yr ardal ac a yw'n llwyddo ai peidio i wneud y defnydd gorau o'r adnoddau a'r cyfleusterau sydd ar gael i ddarparu'r cyfleoedd y mae plant yn eu haeddu.

Fel rhan o'r broses hon mae'r Cyngor wedi cyhoeddi ei weledigaeth ar gyfer y dyfodol o ran holl ysgolion cynradd y Sir. Mae hyn yn cynnwys ymgynghori ynghylch y trefniadau addysg yn y dyfodol yn ardal Gors-las. Mae'r cynigion ynghylch newid a gaiff eu nodi yn y ddogfen hon yn cyd-fynd â'r amcan tymor hir hwnnw.

Nod y ddogfen hon yw rhoi hwb i'r broses ymgynghori drwy egluro'r dewis a ffafrir gan yr Awdurdod ar gyfer darparu addysg gynradd yn y dyfodol i ddisgyblion ardal Gors-las. Mae'r ddogfen yn cynnig cyfle i ymgynghoreion gyflwyno unrhyw sylwadau neu gynigion eraill yr hoffent iddynt gael eu hystyried.

Bydd yr ymgynghori ynghylch y cynnig hwn yn dilyn y canllawiau a bennwyd gan Lywodraeth Cymru fel y'u datganwyd yn y Côd Trefniadaeth Ysgolion (2013). Bydd yn cynnwys y bobl y pennwyd bod ganddynt fuddiant yn y mater, gan gynnwys llywodraethwyr a staff yr ysgolion, y rhieni a'r disgyblion.

Bwriedir i'r newidiadau ffurfiol gael eu rhoi ar waith o fis Medi 2019 pan argymhellir symud i mewn i'r adeilad newydd.

Prif ddiben y ddogfen hon yw darparu gwybodaeth a chasglu sylwadau'r partion penodol sydd â diddordeb. Efallai y carech ddefnyddio'r ffurflen ymateb a geir yn **Atodiad E** ar dudalen olaf y ddogfen hon neu drwy anfon neges e-bost at: aapma@sirgar.gov.uk er mwyn cyflwyno unrhyw ymateb.

2. Y Cyd-destun – y Trefniadau Presennol (*Status quo*)

2.1 Y Cefndir

Mae Ysgol Gynradd Gors-las yn ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg yng nghanol pentref Gorslas ger Cross Hands. Mae'r gan yr ysgol le i 110 o ddisgyblion rhwng 4 ac 11 oed. Sefydlwyd Ysgol Gynradd Gors-las yn y 1920au ac mae'n darparu ar gyfer disgyblion o ardal Gors-las a'r ardaloedd cyfagos. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg yn Sir Gaerfyrddin wedi bod yn cynyddu ac mae hyn hefyd yn wir am niferoedd y disgyblion yn yr ysgol, lle mae nifer y disgyblion ar hyn o bryd yn uwch na'r lleoedd sydd ar gael.

Roedd adolygiad o'r problemau, yr anawsterau a'r bylchau yn y gwasanaeth a oedd yn gysylltiedig â'r trefniadau presennol yn Ysgol Gynradd Gors-las wedi nodi'r canlynol yn glir:

- Bod diffyg cysondeb rhwng nifer y lleoedd yn yr ysgol a'r galw am leoedd mewn addysg cyfrwng Cymraeg.
- Nid yw adeilad presennol yr ysgol yn bodloni safonau Sir Gaerfyrddin o ran y cyfleusterau sy'n cael eu cynnig a'r gofod sy'n ofynnol.
- Nid yw'r safle na'r adeiladau yn ddigonol o ran bodloni anghenion y gymuned ehangach.
- Mae'n rhaid i staff a disgyblion symud rhwng yr ystafelloedd dosbarth symudol a phrif adeilad yr ysgol.
- Nid oes digon o le, dan do nac yn yr awyr agored, i ddarparu a gwella cwricwlwm y Cyfnod Sylfaen a chyfleoedd chwarae ar gyfer pob dysgwr.
- Mae'r mynediad/meysydd parcio yn yr ysgol yn gyfyngedig ac yn tarfu ar yr ysgol yn ystod cyfnodau gollwng/casglu plant.

O ganlyniad, mae'n fwrriad gan yr Awdurdod Lleol i ddarparu adeilad ysgol newydd i Ysgol Gynradd Gors-las sy'n addas ar gyfer addysgu a dysgu yn yr 21^{ain} ganrif gyda lle ar gyfer meithrinfa allanol. O ran adeilad newydd yr ysgol, y cynnig yw cynyddu nifer y lleoedd yn yr ysgol o 110 i 210 pan fydd adeilad newydd yr ysgol yn barod. Mae'r cynnig ar gyfer Gors-las yn elfen hanfodol o'r Rhaglen Moderneiddio Addysg oherwydd bydd yn sicrhau elfen allweddol o'r ddarpariaeth strategol o ran addysg gynradd yn y dyfodol yn ardal Gorslas.

2.2 Yr ysgolion y gallai'r cynnig hwn effeithio arnynt

Mae dalgylch Ysgol Gynradd Gors-las wedi'i amgylchynu gan yr Ysgolion Cynradd Cymunedol canlynol:

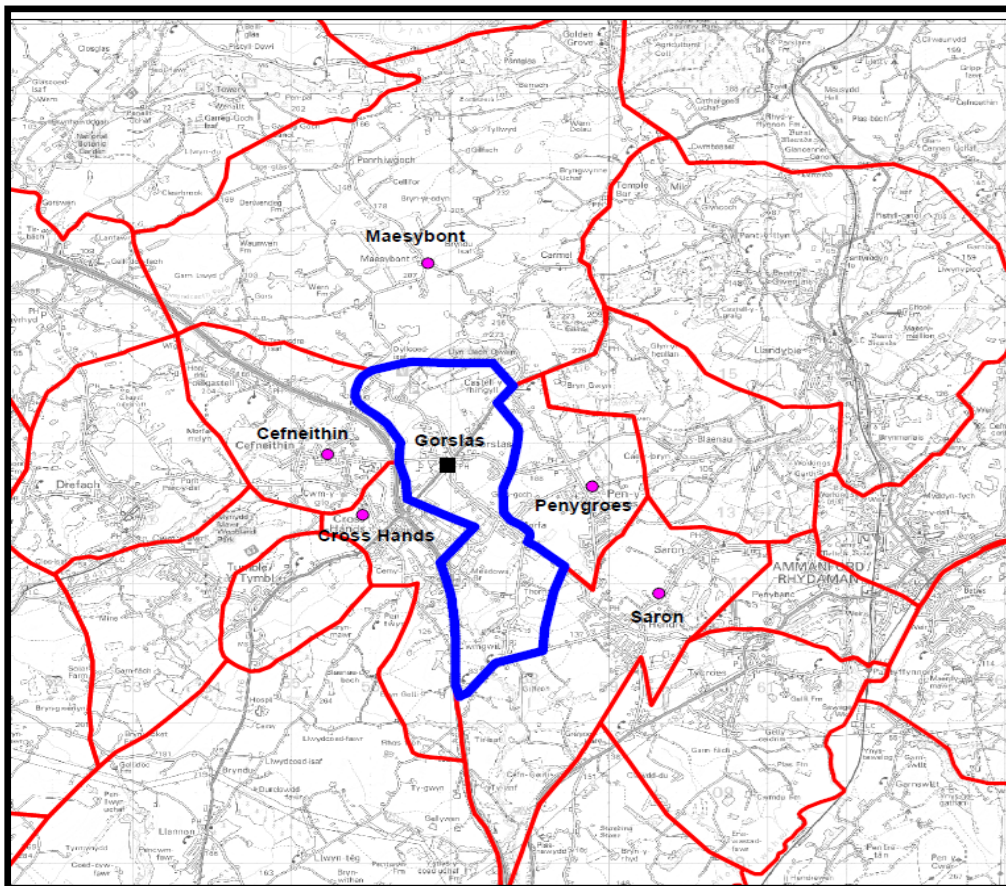
Ysgol Gynradd Maes-y-bont, Maes-y-bont, Llanelli, SA14 7SU
Ysgol Gynradd Cefneithin, Cefneithin, Llanelli. SA14 7DE
Ysgol Gynradd Cross Hands, Cross Hands, Llanelli, SA14 6SU
Ysgol Gynradd Saron, Saron, Rhydaman, SA18 3LH
Ysgol Gynradd Pen-y-groes, Pen-y-groes, Llanelli, SA14 7NT

2.3 Gwybodaeth Gyffredinol am yr Ysgolion

Enw'r Ysgol	Y Math o Ysgol	Categori laith	Nifer Derbyn	Lleoedd	Nifer y Disgyblion – CYBLD Ionawr 2017	Disgyblion oed meithrin – CYBLD Ionawr 2017	Cyfanswm Cyfrif Pennau – CYBLD Ionawr 2017	Ystod Oedran
Gors-las	Cynradd Cymunedol	Cyfrwng Cymraeg	13	110	107	15	122	4-11
Maes-y-bont	Cynradd Cymunedol	Cyfrwng Cymraeg	5	44	22	1	23	4-11
Cefneithin	Cynradd Cymunedol	Cyfrwng Cymraeg	12	97	69	7	76	4-11
Cross Hands	Cynradd Cymunedol	Cyfrwng Cymraeg	19	168	118	26	144	3-11
Saron	Cynradd Cymunedol	Cyfrwng Cymraeg	30	240	208	21	229	4-11
Pen-y-groes	Cynradd Cymunedol	Cyfrwng Cymraeg	23	186	171	10	181	4-11

CC – Cyfrwng Cymraeg

Mae'r diagram canlynol yn amlinellu dalgylchoedd yr ysgolion sy'n amgylchynu Ysgol Gynradd Gors-las.

2.4. Nifer y Disgyblion

Mae'r tabl isod yn dangos nifer y disgyblion ar gyfer ysgol Gynradd Gors-las ym mis Ionawr 2017 ac yn y pedair blynedd flaenorol:

Ysgol Gynradd Gors-las	3 oed (RhA)	3 oed	4 oed (RhA)	4 oed	5 oed	6 oed	7 oed	8 oed	9 oed	10 oed	Nifer y Disgyblion	Disgyblion Oed Meithrin	Cyfanswm Pennaeth Cyfrif
lon-17	0	15	0	15	14	16	14	23	13	12	107	15	122
lon-16	0	3	0	14	16	12	21	13	14	18	108	3	111
lon-15	0	6	0	15	10	22	13	14	19	13	106	6	112
lon-14	0	6	0	10	22	13	14	20	13	13	105	6	111
lon-13	0	5	0	23	15	14	20	13	13	12	110	5	115

2.5 Rhagamcaniad ynghylch Nifer y Disgyblion

Mae'r tabl canlynol yn dangos cyfanswm gwirioneddol y disgyblion a rhagamcanion y disgyblion dros y pum mlynedd nesaf ar gyfer Ysgol Gynradd Gors-las.

	Cyfanswm Gwirioneddol Disgyblion (Cyfanswm Cyfrif Pennau) Ion-2017	Rhagamcanion - Cyfanswm Disgyblion (Cyfanswm Cyfrif Pennau)				
		Ion-2018	Ion-2019	Ion-2020	Ion-2021	Ion-2022
Ysgol Gynradd Gors-las	122	127	129	122	124	124

2.6 Gwybodaeth am Nifer y Lleoedd ar gyfer Disgyblion

Cafodd y dull cyfrifo lleoedd ysgol ei newid yn 2006 yn sgil gweithredu "Mesur Capasiti Ysgolion yng Nghymru" (MCSW) sef canllawiau newydd Llywodraeth Cymru a gafodd eu gweithredu gan yr Awdurdod yn 2008. Cyn 2008, y dull Cofrestru Mwy Agored (MOE) a ddefnyddiwyd. Mae'r tabl canlynol yn dangos y lleoedd gwag sydd yn Ysgol Gynradd Gors-las.

	Lleoedd MSCW				
	lon-17	lon-16	lon-15	lon-14	lon-13
Nifer y Lleoedd – Ysgol Gynradd Gors-las	97	95	104	104	104
Nifer y Disgyblion	107	108	106	105	110
Nifer y Disgyblion yn ormod	+10	+13	+2	+1	+6
% Nifer y Disgyblion yn ormod	10.30%	13.68%	1.92%	0.96%	5.77%

Fel y gellir gweld o'r tabl, mae mwy o blant yn Ysgol Gynradd Gors-las na'r lleoedd sydd ar gael a hynny ers nifer o flynyddoedd. Bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol sylweddol ar nifer y lleoedd yn yr ysgol, fel y dangosir yn glir yn y tabl.

2.7 Data Presenoldeb Ysgolion

Mae gwella presenoldeb yn flaenoriaeth genedlaethol. Os nad yw'r plant yn yr ysgol ni allant ddysgu.

Mae'r Awdurdod yn dadansoddi ac yn rhannu data ar gyfer pob ysgol gynradd bob hanner tymor er mwyn helpu ysgolion i hoelio sylw ar bresenoldeb. Mae'r dadansoddiad yn defnyddio data am ddisgyblion ym mlynnyddoedd 1 i 6, ac mae'n defnyddio'r un dull â'r ffurflen presenoldeb statudol bob mis Medi. Mae'r tabl canlynol yn dangos y data presenoldeb diweddaraf ar gyfer yr ysgol:

Ysgol	Data Presenoldeb 13/14	Data Presenoldeb 14/15	Data Presenoldeb 15/16
Ysgol Gynradd Gors-las	94.6	94.9	94.4

2.8 Y Cyfleusterau o ran Adeiladau

Cafodd Ysgol Gynradd Gors-las ei hadeiladu yn y 1920au ac mae ar safle gwastad yng nghanol y pentref. Mae'r gan yr ysgol waliau o frics a tho traddodiadol wedi'i wneud o lechi gydag estyniad coridor â tho gwastad yn y blaen ac estyniad yn y cefn sy'n cynnwys y cyfleusterau tai bach.

Cafwyd y wybodaeth ganlynol o'r arolwg eiddo diweddaraf a gynhaliwyd yn yr ysgol yn 2010 gan EC Harries fel rhan o asesiad Rhaglen Genedlaethol Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif o'r holl ysgolion yng Nghymru ar ran yr Awdurdod.

Gosodwyd yr ysgolion mewn bandiau rhwng A a D yn ôl cyflwr yr adeiladau, ac yn nhrefn blaenoriaeth rhwng 1 a 3 yn ôl pryd yr argymhellid y dylid gwneud y gwaith

Cyflwr	
A	Da (Dim dirywiad)
B	Boddhaol (Peth dirywiad mân)
C	Gwael (Dirywiad sylweddol)
D	Gwael (Wedi cyrraedd diwedd ei oes)

Blaenoriaeth	
1	Brys (Blwyddyn 1)
2	Hanfodol (Blwyddyn 2)
3	Dymunol (Blynyddoedd 3 i 5)

Hefyd gosodwyd addasrwydd yr adeilad fel adnodd addysg mewn bandiau rhwng A a D fel y mae'r tabl canlynol yn ei ddangos:

Addasrwydd	
A	Da – (Lefelau addas ar gyfer addysgu, dysgu a llesiant yn yr ysgolion)
B	Rhesymol - Yn cael effaith niweidiol ar ymddygiad / morâl a rheolaeth
C	Gwael – yn rhwystr i'r dulliau addysgu
D	Gwael - Sefyllfa ddifrifol a / neu yn methu addysgu'r cwricwlwm

Mae canfyddiadau o'r arolwg ar gyfer ysgol Gynradd Gors-las fel a ganlyn:

Ysgol	Cyflwr	Addasrwydd:
Ysgol Gynradd Gors-las	B3	B

Ym mis Hydref 2015, cynhaliodd yr Awdurdod ymarferiad pen desg pellach i adolygu adeiladau presennol yr ysgol. Penderfynwyd bod y cyflwr Ysgol Gynradd Gorslas **wedi dirywio** yn ystod y cyfnod hwn.

Ysgol	Cyflwr	Addasrwydd:
Ysgol Gynradd Gors-las	C	B

2.9 Y System Genedlaethol ar gyfer Categoriaddio Ysgolion

Ym mis Medi 2014, cyhoeddodd y Gweinidog Addysg a Sgiliau y byddai System Genedlaethol ar gyfer Categoriaddio Ysgolion yn cael ei chyflwyno. Nid system sy'n seiliedig ar ddata'n unig ydyw. Mae safon yr arweinyddiaeth, yr addysgu a'r dysgu yn ein hysgolion yn cael eu hystyried hefyd. Ni fydd y system yn disodli adroddiadau Estyn. Bydd Estyn yn parhau i arolygu ysgolion ac wrth wneud hynny bydd y system genedlaethol ar gyfer categoriaddio ysgolion yn cael ei gwirio ganddo'n allanol.

Mae'r system newydd yn gwerthuso ac yn asesu ysgolion ac yn eu rhoi mewn categori cefnogaeth ar sail y wybodaeth ganlynol:

- Ystod o fesurau perfformiad a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru.
- Hunanwerthusiad cadarn gan yr ysgol o'i gallu i wella o ran arweinyddiaeth ac o ran addysgu a dysgu.
- Aseiad o hunanwerthuso'r ysgol gan gynghorwyr her yn y consortia rhanbarthol, a gymeradwyir gan yr awdurdod lleol.

Bydd y system gategoreiddio newydd yn rhoi darlun clir a theg o gynnydd ysgol. Mae pennu categori ysgol yn broses dri cham. Yn gyntaf, ar ôl i'r data perfformiad a'r hunanwerthuso gael eu dadansoddi, caiff categori cefnogaeth drafft ei bennu ar gyfer pob ysgol. Caiff y categori hwn ei drafod â'r ysgol gan gonsortia rhanbarthol ac yna cytunir arno gyda'r awdurdod lleol.

Mae pedwar categori cefnogaeth:

Categori Gwyrdd	Cefnogaeth	Ysgol effeithiol iawn sy'n cael ei chynnal yn dda, sydd ag arweinyddiaeth gref ac sy'n glir ynghylch ei blaenoriaethau ar gyfer gwella. Mae gan yr ysgolion hyn hanes o godi'r safonau a gyflawnir gan y disgyblion ac mae ganddynt y gallu i roi cefnogaeth i ysgolion eraill wneud yn well.
Categori Melyn	Cefnogaeth	Ysgol effeithiol sydd eisoes yn gwneud yn dda ac yn gwybod y meysydd y mae angen iddi eu gwella. Trwy ddynodi'r cefnogaeth gywir a chymryd camau, mae ganddi'r potensial i wneud hyd yn oed yn well.
Categori Oren	Cefnogaeth	Ysgol sydd angen gwella ac sydd angen cymorth i nodi'r camau ar gyfer gwella neu ar gyfer sicrhau bod newid yn digwydd yn gyflymach. Trwy drafodaethau â'r gwasanaeth gwella ysgolion rhanbarthol a'r awdurdod lleol, bydd yr ysgol yn derbyn pecyn cymorth sydd wedi'i lunio'n unswydd ar ei chyfer.
Categori Coch	Cefnogaeth	Ysgol sydd angen gwella fwyaf a bydd yn derbyn cymorth dwys ar unwaith. Bydd y cynnydd yn cael ei fonitro'n fanwl er mwyn sicrhau bod y gwelliannau angenrheidiol yn digwydd mor gyflym â phosibl.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r data ar gyfer ysgol Gynradd Gors-las ar gyfer 2016/2017;

Ysgol	Grŵp Safonau*	Gallu'r Ysgol i Wella*	Categori Cefnogaeth
Gors-las	1	B	Melyn

* Y Fframwaith a'r meini prawf ar gyfer hunanwerthuso a'r gallu i hunan-wella mewn perthynas ag arweinyddiaeth, addysgu a dysgu (grŵp safonau 1 – 4, gyda 1 yn y grŵp uchaf a 4 yn yr isaf), a'r gallu i wella (A – D, ysgolion â gallu gwella o safon A ac

sy'n dangos y gallu mwyaf i wella a'r rhai sydd â gallu gwella o safon D ac sy'n dangos y gallu lleiaf i wella).

Fel y gwelir yn y tabl uchod mae Ysgol Gynradd Gors-las wedi'i chategoreiddio yn y categori Melyn sy'n golygu ei bod yn ysgol effeithiol sy'n gwneud yn dda ac sy'n gwybod y meysydd y mae angen iddi eu gwella.

2.10 Arolygiadau Estyn

Fel rhan o raglen genedlaethol o arolygu ysgolion, mae Estyn yn comisiynu adolygiadau o bob ysgol. Cynhaliwyd yr adolygiad diweddaraf o Ysgol Gynradd Gors-las gan Estyn ym mis Mawrth 2014 a gall ymgynghoreion gyrchu'r canfyddiadau naill ai drwy wefan Estyn sef www.estyn.llyw.cymru neu gallwch ofyn i'r Awdurdod Lleol am gopi. (mae'n bosibl y codir tâl am lungopïo.)

Yn ystod pob arolygiad, nod arolygwyr yw ateb tri chwestiwn allweddol. Mae arolygwyr hefyd yn rhoi barn gyffredinol ar berfformiad presennol yr ysgol a'r rhagolygon gwella. Yn y gwerthusiadau hyn, mae'r arolygwyr yn defnyddio graddfa bedwar pwynt:

Dyfarniad	Beth mae'r dyfarniad yn ei olygu
Rhagorol	Llawer o gryfderau, gan gynnwys enghreifftiau arwyddocaol o arfer sy'n arwain y sector.
Da	Llawer o gryfderau a dim meysydd pwysig sydd angen eu gwella'n sylweddol.
Digonol	Mae'r cryfderau'n drech na'r meysydd sydd i'w gwella.
Anfoddhaol	Mae'r meysydd pwysig i'w gwella yn gorbwyso'r cryfderau.

Dangosir dyfarniadau'r arolygiad yn y tabl canlynol ar gyfer Ysgol Gynradd Gors-las:

Crynodeb	Barn yr Arolygiad
Perfformiad presennol yr ysgol	Digonol
Rhagolygon gwella'r ysgol	Da
Cwestiynau Allweddol	Barn yr Arolygiad
Pa mor dda yw'r deilliannau?	Digonol
Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Da
Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?	Da

Yn dilyn yr arolygiad ym mis Mawrth 2014, roedd Estyn wedi gwerthuso cynnydd yr ysgol yn ystod ymweliad monitro ym mis Mehefin 2015. Dyfarnwyd bod yr ysgol wedi gwneud cynnydd da o ran materion allweddol ar gyfer gweithredu ac felly roedd yr

ysgol wedi cael ei thynnu oddi ar y rhestr o ysgolion y mae arnynt angen eu monitro gan Estyn.

3. Gwerthusiad o'r Trefniadau Presennol

3.1 Ansawdd a safonau mewn addysg

3.1.1 Deilliannau (safonau a lles)

Fel y nodwyd yn adran 2.10, cynhaliodd Estyn arolygiad yn Ysgol Gorslas ym mis Mawrth 2014, gan farnu bod ei Pherfformiad Presennol yn 'Ddigonol' a bod ei Gallu i Wella yn 'Dda.' Yn sgil cynnydd da'r ysgol ar sail yr argymhellion, cafodd yr ysgol ei thynnu ymaith o gategori 'Monitro' Estyn ym mis Mehefin 2015. Ers hynny, mae'r ysgol wedi parhau i gryfhau ac i wella deilliannau'r disgyblion, gan ennill statws Grŵp 1 Safonau Llywodraeth Cymru ym mis Ionawr 2017. Mae hyn yn dangos bod y Dangosydd Pynciau Craidd ar ddiwedd CA2 wedi parhau i wella dros y pedair blynedd diwethaf yn ogystal â gwelliannau mewn meysydd penodol eraill o ran y deilliannau ar ddiwedd y Cyfnod Allweddol. Yn ogystal â llwyddiannau o'r fath, mae'r ysgol yn canolbwyntio'n gryf ar ddatblygu llesiant pob disgybl. Ceir digon o dystiolaeth o hyn wrth i ddisgyblion ddangos llawer o ddealltwriaeth, gofal a chwarteisi. Mae'r ysgol yn ymfalchïo yn safonau ymddygiad y disgyblion a'u llesiant emosiynol. Mae hyn yn gyfraniad sylweddol i ethos sy'n hyrwyddo ac yn cefnogi addysg effeithiol drwy'r ysgol i gyd.

3.1.2 Y Ddarpariaeth

Mae'r ysgol yn parhau i wella a mireinio ei darpariaeth ar gyfer y disgyblion i gyd a hynny mewn modd creadigol a chynaliadwy. Mae'r staff yn rhyngweithio'n dda drwy gyfrwng systemau cynllunio cydweithredol sy'n effeithiol wrth gynnal ethos cryf yr ysgol, sef ymagwedd gymunedol, ar y cyd, sy'n canolbwyntio ar ddisgwyliadau uchel. Mae'r gwaith hwn wedi arwain at gynnydd a gwelliant, a hynny'n flynyddol ledled yr ysgol. Mae ymyriadau effeithiol yn cael eu hestyn i bob disgybl sydd ag anghenion unigol penodol. Caiff y rhain eu nodi'n gynnar ac mewn modd cefnogol, gan gysylltu â rhieni a phartneriaid i sicrhau darpariaeth o'r lefel uchaf sy'n berthnasol i bob plentyn. Mae ansawdd yr addysgu yn parhau i ffynnu ac mae'n elwa ar dargedu'n benodol feysydd megis strategaethau Asesu ar gyfer Dysgu, cysondeb wrth roi adborth a marciau i ddisgyblion, ac ati. Mae darpariaeth yr ysgol hefyd yn elwa'n fawr ar gael tîm effeithiol o staff cymorth sy'n cydweithredu'n agos ag athrawon a disgyblion.

3.1.3 Arweinyddiaeth a Rheolaeth

Mae'r Corff Llywodraethu, y Pennaeth a'r staff yn rhannu gweledigaeth frwdfrydig a phendant ar gyfer eu hysgol. Mae model effeithiol o arweinyddiaeth wasgaredig wedi datblygu yn yr ysgol gan arwain at welliannau clir o ran darpariaeth a deilliannau'r disgyblion. Mae diwylliant parhaus o osod disgwyliadau uchel yn bodoli ledled yr ysgol. O ganlyniad, mae athrawon, staff a llywodraethwyr yn weithgar, yn angerddol

ac yn canolbwyntio'n llwyr ar ddatblygu pob plentyn i'w lawn botensial, a hynny mewn amgylchedd cwbl gynhwysol. Mae'r ysgol yn elwa ar ddulliau eang ac effeithiol o weithio mewn partneriaeth â rhieni, y gymuned, rhwydweithiau ysgolion ac asiantaethau cymorth amrywiol.

3.1.4 Effaith y cynnig ar Ansawdd a Safonau o ran Addysg

Bydd y ddarpariaeth arfaethedig, ddiwygiedig yn rhoi cyfle i bob disgybl a addysgir ar hyn o bryd yn Ysgol Gorslas elwa ar amgylchedd addysgol gwell. Bydd hyn yn hwyluso gwelliant pellach o ran y safonau, y ddarpariaeth a'r arweinyddiaeth dda sy'n bodoli eisoes.

3.2 Yr angen am lleoedd a'r effaith ar hygyrchedd ysgolion

Mae'r Awdurdod Lleol wedi ystyried a oes lleoedd digonol ar gael a'r galw tebygol am lleoedd yn y dyfodol. Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, mae'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg yn Sir Gaerfyrddin wedi cynyddu ac mae hyn hefyd yn wir am y galw yn Ysgol Gynradd Gors-las, gan fod mwy o blant yn yr ysgol na'r lleoedd sydd ar gael ar hyn o bryd. Fel y gwelir yn adran 2.6, mae nifer disgyblion yr ysgol yn fwy na'r lleoedd sydd ar gael ers y pum mlynedd diwethaf ac o ganlyniad gosodwyd ystafell ddosbarth symudol ym mis Medi 2015, gydag ystafell symudol ychwanegol yn cael ei gosod yn barod ar gyfer blwyddyn academiaidd 2017/2018.

Yn ogystal, yn seiliedig ar ddata CYBLD Ionawr 2017:

Nifer y disgyblion sy'n byw o fewn dalgylch ysgol Gynradd Gors-las sy'n mynychu Ysgol Gynradd Gorslas	78
Nifer y disgyblion sy'n byw o fewn dalgylch ysgol Gynradd Gors-las ond sy'n mynychu ysgolion eraill	140
Cyfanswm nifer y disgyblion sy'n byw o fewn dalgylch Ysgol Gynradd Gors-las	218

Er nad yw'r holl ddisgyblion sy'n byw o fewn dalgylch Ysgol Gynradd Gors-las yn mynychu'r ysgol ar hyn o bryd, mae'r Awdurdod Lleol yn cynnig cynyddu nifer y lleoedd yn yr ysgol o 110 i 210 er mwyn rheoli'r galw presennol a'r galw yn y dyfodol am addysg cyfrwng Cymraeg.

3.3 Adnoddau addysg a goblygiadau ariannol eraill

3.3.1 Lleoedd gwag /Materion ynghylch lleoedd

Fel y nodir yn adran 2.6, mae mwy o ddisgyblion yn yr ysgol ar hyn o bryd na'r lleoedd sydd ar gael ac mae hyn wedi bod yn wir dros y blynyddoedd diwethaf. O ganlyniad, gosodwyd ystafell ddosbarth symudol ym mis Medi 2015 ac ystafell ddosbarth symudol ychwanegol yn barod ar gyfer blwyddyn academiaidd 2017/2018. Gan fod diffyg cysondeb clir rhwng nifer y lleoedd yn yr ysgol a'r galw am lleoedd mewn addysg cyfrwng Cymraeg, bydd y cynnig hwn yn lliniaru'r problemau o ran

nifer y lleoedd yn yr ysgol ac yn sicrhau bod nifer digonol o leoedd ar gael i ddarparu ar gyfer y galw yn y dyfodol.

3.3.2 Costau Cludiant

Bydd trefniadau cludiant yn cael eu gwneud yn unol â pholisi'r Cyngor Sir ar gyfer cludo o'r cartref i'r ysgol. Ni fydd dim newid i'r costau trafnidiaeth.

3.3.3 Costau cyfalaf/ Derbyniadau cyfalaf

Yn rhan o amlen gyllid Band A Ysgolion 21^{ain} Ganrif sydd werth £86.7m mae cynllun yn cael ei ddatblygu i ddarparu adeilad ysgol newydd i Ysgol Gynradd Gors-las. Cyllidir y buddsoddiad hwn yn gyfartal rhwng Llywodraeth Cymru a'r Awdurdod Lleol yn amodol ar Lywodraeth Cymru yn cymeradwyo'r achos busnes.

Bydd unrhyw dderbyniadau cyfalaf a geir o ganlyniad i'r cynllun i ddarparu adeilad ysgol newydd ar gyfer Ysgol Gynradd Gors-las yn cael eu hail-fuddsoddi yn y Rhaglen Moderneiddio Addysg.

3.3.4 Cyllidebau Ysgolion

Ar sail data 2017/18 y gost gyllidebol fesul disgybl yw £3,354 yn Ysgol Gynradd Gors-las, sydd yn is na chyfartaledd y sir o £3,649.

4. Yr Amcanion

Ein gweledigaeth yn Sir Gaerfyrddin yw darparu ysgolion dichonol, cynaliadwy ac effeithlon sy'n addas ar gyfer yr 21ain Ganrif a hynny drwy gael yr ysgol iawn yn y lle iawn ar gyfer y disgyblion presennol a disgyblion y dyfodol, gan sicrhau bod pob plentyn yn cael cyfleoedd dysgu o safon. Ein nod tymor hir, dan Raglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif yw creu, yn yr ysgol, amgylchedd dysgu a fydd yn diwallu anghenion y cymunedau ac yn cynnig y ddarpariaeth ddysgu orau i'r ardal.

Cenhadaeth ein Rhaglen Moderneiddio Addysg yw:

"trawsnewid y rhwydwaith o ysgolion meithrin, cynradd ac uwchradd sy'n gwasanaethu'r sir yn adnodd effeithiol o safbwynt strategol a gweithredol a fydd yn bodloni'r angen ar hyn o bryd ac yn y dyfodol ar gyfer addysg yn yr ysgol a'r gymuned, a buddsoddi lle bo'n briodol er mwyn datblygu a gwella manau, adeiladau a seilwaith er mwyn sicrhau bod ysgolion wedi'u lleoli, eu dylunio, eu hadeiladu neu eu haddasu'n briodol i feithrin datblygiad cynaliadwy pobl a chymunedau Sir Gaerfyrddin."

Amcanion strategol ein Rhaglen Moderneiddio Addysg yw:

- Datblygu rhwydwaith ysgolion sy'n gynaliadwy'n addysgol ac yn defnyddio adnoddau'n effeithlon yn y tymor hir.
- Datblygu strwythur darpariaeth sy'n golygu y gall pob lleoliad dysgu ddarparu addysg o ansawdd uchel ar gyfer ei holl ddysgwyr cofrestredig, naill ai fel sefydliad unigol neu fel rhan o ffederasiwn ffurfiol neu drefniant cydweithredol gyda lleoliadau neu ddarparwyr eraill.
- Datblygu seilwaith ym mhob ysgol sy'n eu galluogi i ddarparu addysg yn yr 21ain ganrif ac sy'n cefnogi gwireddu'r amcanion craidd ar gyfer codi safonau addysgol a chynnal perfformiad o safon uchel.
- Darparu dull strategol o ran buddsoddiadau cyfalaf, ac integreiddio hynny â rhaglen i resymoli'r ddarpariaeth ledled y rhwydwaith ysgolion er mwyn cyflenwi'r galw yn effeithiol.
- Ailadeiladu, ailfodelu, adnewyddu neu foderneiddio'r holl ysgolion sydd i'w cadw yn y tymor hir, er mwyn iddynt gydymffurfio, i'r graddau y mae hynny'n ymarferol, â'r safonau dylunio a fabwysiadwyd.
- Cyfrannu at gyflawni amcanion polisi ehangach, er enghraifft, adnewyddu ac adfywio cymunedol, ffyrdd iach o fyw ac ati, trwy ddatblygu seilwaith galluogi priodol.

- Gwella effeithlonrwydd a dichonoldeb addysgol y sector ysgolion drwy leihau nifer y lleoedd gwag hyd at lefel resymol, a hwyluso, lle bo hynny'n ymarferol, y dewisiadau a fynega'r rhieni gan ymateb yn effeithiol i newidiadau demograffig.
- Cyflunio ysgolion a buddsoddi mewn safleoedd ysgolion modern fel bod yr holl system ysgolion yn Sir Gaerfyrddin yn gallu cefnogi'r gwaith o roi'r Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion ar waith mewn modd effeithiol a sicrhau canlyniadau sy'n gwella i blant a phobl ifanc.

Mae amcanion strategol y Rhaglen Moderneiddio Addysg yn cyd-fynd yn dda â'r amcanion cenedlaethol;

- Gwell amgylcheddau dysgu i blant, ynghyd â gwell deilliannau addysgol.
- Arbed mwy o arian trwy ddefnyddio adnoddau'n well er mwyn gwella effeithlonrwydd a chost-effeithiolrwydd yr ystad addysg.
- Cael system addysg sy'n fwy cynaliadwy gan leihau costau rheolaidd a'r ôl troed carbon.

5. Dewisiadau ar gyfer Newid

Wrth ddatblygu dewis a ffeirir, bu'r Awdurdod yn ystyried amrywiaeth o ddewisiadau. Cafodd pob dewis ei werthuso mewn perthynas ag amcanion a meini prawf allweddol, a hynny er mwyn pennu pa ddewis oedd yn gweddu orau i ddyhead Sir Gaerfyrddin er mwyn darparu ysgol ddichonadwy a chynaliadwy sy'n addas ar gyfer addysgu a dysgu yn yr 21^{ain} Ganrif.

5.1 Y Prif Ddewisiadau dan Ystyriaeth

Dewis 1	Y sefyllfa bresennol – Cadw'r ysgol ar y ffurf bresennol heb unrhyw fuddsoddiad.
Dewis 2	Darparu 30 yn rhagor o leoedd yn Ysgol Gynradd Gors-las (drwy osod ystafell ddosbarth symudol).
Dewis 3	Cynyddu nifer y lleoedd yn Ysgol Gynradd Gors-las i 180 (drwy adnewyddu'r adeilad ysgol presennol ac adeiladu bloc newydd ar y safle presennol).
Dewis 4	Cynyddu nifer y lleoedd yn Ysgol Gynradd Gors-las i 210 (drwy ddarparu adeilad newydd).

5.2 Manteision/Anfanteision Pob Dewis

Dewis 1	
Y sefyllfa bresennol – Cadw'r ysgol ar y ffurf bresennol heb unrhyw fuddsoddiad	
Manteision	Anfanteision
<ul style="list-style-type: none">Ni fydd dim yn newid i'r rhanddeiliaid.Ni fydd angen gweithdrefnau statudol.	<ul style="list-style-type: none">Ni fydd y dewis hwn yn mynd i'r afael â materion presennol ynghylch nifer y lleoedd ar gyfer disgyblion yn yr ysgol.Ni fydd y dewis hwn yn darparu cyfleoedd i gynyddu nifer y disgyblion sy'n cael addysg cyfrwng Cymraeg yn yr ysgol.Ni fydd yn darparu dysgu ac addysgu o'r safon uchaf.Ni fydd digon o le, dan do nac yn yr awyr agored, i ddarparu a gwella cwricwlwm y Cyfnod Sylfaen a chyfleoedd chwarae ar gyfer pob dysgwr.

Dewis 2

Darparu 30 yn rhagor o leoedd yn Ysgol Gynradd Gors-las (drwy osod ystafell ddosbarth symudol)

Manteision	Anfanteision
<ul style="list-style-type: none">Ni fydd dim yn newid i'r rhanddeiliaid.Nid fydd angen gweithdrefnau statudol.Bydd yn mynd i'r afael â materion ynghylch nifer y lleoedd ar gyfer disgyblion yn yr ysgol yn y tymor byr.	<ul style="list-style-type: none">Ni fydd y dewis hwn yn bodloni'r galw tymor hir am addysg cyfrwng Cymraeg yn yr ardal.Mae dwy ystafell ddosbarth symudol wedi'u gosod ar safle'r ysgol ar hyn o bryd – nid oes digon o le ar gyfer ystafell ddosbarth symudol ychwanegol.Bydd yn rhaid i ddisgyblion a staff deithio rhwng y prif adeilad ysgol a'r ystafell ddosbarth symudol.Ni fydd yn darparu dysgu ac addysgu o'r safon uchaf.Ni fydd digon o le, dan do nac yn yr awyr agored, i ddarparu a gwella cwricwlwm y Cyfnod Sylfaen a chyfleoedd chwarae ar gyfer pob dysgwr.

Dewis 3

Cynyddu nifer y lleoedd yn Ysgol Gynradd Gors-las i 180 (drwy adnewyddu'r adeilad ysgol presennol ac adeiladu bloc newydd ar y safle presennol)

Manteision	Anfanteision
<ul style="list-style-type: none">Ni fydd dim yn newid i'r rhanddeiliaid.Bydd yn mynd i'r afael â'r galw tymor canolig am leoedd cynradd cyfrwng Cymraeg.Bydd yn darparu gwell cyfleusterau ar gyfer addysgu a dysgu yn yr 21^{ain} Ganrif.	<ul style="list-style-type: none">Ni fydd y dewis hwn yn bodloni'r galw tymor hir am addysg gynradd cyfrwng Cymraeg yn yr ardal ac ni fydd yn cyflawni amcanion strategol yr Awdurdod Lleol.Bydd angen proses statudol.Nid oes digon o le ar gael ar y safle presennol i adeiladu bloc newydd.

<ul style="list-style-type: none"> • Bydd yn symud ar hyd continwwm yr iaith Gymraeg drwy ddarparu mwy o gyfleoedd i gael addysg cyfrwng Cymraeg yn yr ardal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Byddai angen rhoi trefniadau pontio ar waith yn ystod y gwaith adeiladu. • Bydd angen buddsoddiad cyfalaf.
--	---

Opsiwn 4 (yr Opsiwn a Ffafrir)	
Cynyddu nifer y lleoedd yn Ysgol Gynradd Gors-las i 210 (drwy ddarparu adeilad newydd)	
Manteision	Anfanteision
<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y dewis hwn yn bodloni'r galw presennol a'r galw tymor hir am leoedd cynradd cyfrwng Cymraeg yn yr ardal. • Bydd yn symud ar hyd continwwm yr iaith Gymraeg drwy ddarparu mwy o gyfleoedd i gael addysg cyfrwng Cymraeg yn yr ardal. • Ni fydd angen trefniadau pontio yn ystod y gwaith adeiladu. • Bydd yn darparu gwell cyfleusterau ar gyfer addysgu a dysgu yn yr 21^{ain} Ganrif. • Bydd yn sicrhau bod y ddarpariaeth addysgu a dysgu o'r safon uchaf ar gyfer addysg gynradd cyfrwng Cymraeg ar gael. • Bydd yn darparu lle i ddarparu a gwella cwricwlwm y Cyfnod Sylfaen a chyfleoedd chwarae ar gyfer pob dysgwr. • Bydd yn gyfle i rannu cyfleusterau gyda'r gymuned. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd angen proses statudol. • Bydd ychydig o gynnydd o ran y pellter teithio a'r amser teithio ar gyfer y disgyblion. • Bydd angen buddsoddiad cyfalaf.

6. Y Cynnig

6.1 Y Rhesymeg dros Newid

Fel yr amlinellwyd eisoes, mae dyletswydd gyfreithiol ar y Cyngor Sir i adolygu nifer a math yr ysgolion sydd ganddo yn yr ardal, ac mae'n ofynnol iddo sicrhau eu bod yn y man iawn a bod ganddynt y cyfleusterau iawn ar gyfer y dyfodol a'r adnoddau iawn i ddarparu addysg a dysg i ddisgyblion.

Ar hyn o bryd, mae gan yr ysgol le i 110 o ddisgyblion rhwng 4-11 oed. Fodd bynnag, fel y nodwyd eisoes, mae'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg yn Sir Gaerfyrddin wedi cynyddu dros y blynyddoedd diwethaf ac mae hyn hefyd yn wir am niferoedd y disgyblion yn yr ysgol. Ar hyn o bryd mae nifer y disgyblion yn fwy na'r lleoedd sydd ar gael; ac fel y nodwyd yn adran 2.6; mae hyn wedi bod yn wir am y blynyddoedd diwethaf. Mae hyn wedi dangos bod diffyg cysondeb clir rhwng nifer y lleoedd sydd ar gael yn yr ysgol a'r galw am addysg cyfrwng Cymraeg yn yr ardal. O ganlyniad, gosodwyd ystafell ddosbarth symudol ym mis Medi 2015, gydag ystafell ddosbarth symudol ychwanegol yn cael ei gosod yn barod ar gyfer tymor academiaidd 2017/2018.

O ganlyniad, mae'r Awdurdod Lleol ar hyn o bryd yn datblygu cynllun i ddarparu adeilad addas i Ysgol Gynradd Gors-las ar gyfer addysgu a dysgu yn yr 21^{ain} Ganrif, a fydd yn bodloni'r galw presennol a'r galw yn y dyfodol ar addysg cyfrwng Cymraeg.

6.2 Y Cynnig

Oherwydd y galw cynyddol am leoedd addysg cyfrwng Cymraeg yn ardal Gorslas, cynnig yr Awdurdod Lleol yw:

- cynyddu nifer y lleoedd yn Ysgol Gynradd Gors-las o 110 i 210 o 1 Medi 2019 pan argymhellir symud i mewn i'r adeilad newydd.

6.3 Darpariaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol

Ni fydd unrhyw newid i'r ddarpariaeth bresennol a gynigir i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol yn yr ysgol. Fodd bynnag, pan fydd adeilad yr ysgol newydd wedi'i gwblhau, bydd y cyfleusterau gwell yn gwella addysgu a dysgu yn uniongyrchol ar gyfer pob dysgwr, gan gynnwys y rhai o grwpiau sy'n fwy agored i niwed, gan gynnwys dysgwyr Anghenion Dysgu Ychwanegol.

6.4 Dalgylch yr Ysgol

Ni fydd dalgylch presennol yr ysgol yn newid.

Y lleoliad sy'n cael ei ffafrio ar gyfer safle adeilad newydd yr ysgol yw Parc Gors-las sy'n parhau i fod o fewn dalgylch presennol Ysgol Gynradd Gorslas, felly bydd y dalgylch dynodedig yn seiliedig ar ddalgylch yr ysgol bresennol.

6.5 Trosglwyddo i'r Ysgol Uwchradd

Ni fydd unrhyw newid yn y trefniadau presennol o ran disgyblion yn trosglwyddo i addysg Uwchradd.

6.6 Trefniadau Pontio

Ni fydd dim newid i'r disgyblion wrth i'r gwaith adeiladu fynd rhagddo, bydd disgyblion yn parhau i fod ar safle presennol yr ysgol hyd nes y cwblheir y gwaith adeiladu. Byddai disgyblion yn adleoli i'r ysgol newydd ym mis Medi 2019 sef y dyddiad yr argymhellir i'r disgyblion ddechrau yn yr ysgol newydd.

6.7 Manteision ac Anfanteision y Cynnig

Manteision

- Mwy o gyfleoedd i gael mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg.
- Mynd i'r afael â materion ynghylch nifer y lleoedd ar gyfer disgyblion yn yr ysgol.
- Sicrhau bod yr ysgol yn darparu ar gyfer y galw am leoedd mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg yn y dyfodol.

Yr Anfanteision

- Angen proses statudol i weithredu'r cynnig.

6.8 Y Risgiau a'r Mesurau i'w Lliniaru

Risg		Y Mesur i Lliniaru'r Risg
1.	Methu â chael cymeradwyaeth statudol i weithredu'r cynnig.	- Dilyn y canllawiau a bennwyd yn y Côd Trefniadaeth Ysgolion 2013.
2.	Methiant â chael cymeradwyaeth i'r achosion busnes.	- Dilyn canllawiau achos busnes fel y'u nodir yn y Rhaglen Ysgolion 21 ^{ain} Garrif a Chyllido Ysgolion.

6.9 Goblygiadau Ariannol - Refeniw

Caiff Ysgol Gynradd Gors-las ei chyllido yn unol â pholisi Ariannu Teg y Cyngor Sir a bydd yn derbyn adnoddau ar yr un sail ag unrhyw ysgol arall yn y Cyngor Sir, a hynny yn seiliedig ar nifer y disgyblion a chyfleusterau'r ysgol newydd.

6.10 Trefniadau Derbyn

Y Cyngor Sir yw'r Awdurdod Derbyn ar gyfer Ysgol Gynradd Gors-las. 13 yw'r nifer derbyn presennol. Os gweithredir y cynnig bydd y nifer derbyn yn cynyddu i 30. Os oes gennych unrhyw ymholiadau ynghylch derbyn disgybl i'r ysgol mae manylion cyswllt Awdurdod Lleol Sir Gaerfyrddin fel a ganlyn:

Yr Uned Llywodraethu a Derbyn i Ysgolion
Awdurdod Lleol Sir Gaerfyrddin
Yr Adran Addysg a Phlant,
Adeilad 2,
Y Prif Adeilad,
Parc Dewi Sant,
Caerfyrddin. SA31 3HB

Rhif ffôn: 01267 246449

Rhif Ffacs : 01267 246746

E-bost: rjonesevans@sirgar.gov.uk

6.11 Asesiad o'r Effaith ar Gludiant

Ar sail data CYBLD Ionawr 2017 ynghylch cyfeiriadau disgyblion roedd 78 (cyfanswm Nifer y Disgyblion ac oedran meithrin) yn mynychu Ysgol Gynradd Gors-las ac yn byw yn y dalgylch, ac roedd 44 o ddisgyblion yn byw y tu allan i'r dalgylch. Rhaid nodi hefyd, yn seiliedig ar ddata cyfeiriadau CYBLD Ionawr 2017, roedd 140 o ddisgyblion yn byw yn nalgylch Gorslas yn mynychu ysgolion eraill.

Ar sail data CYBLD Ionawr 2017 ynghylch cyfeiriadau disgyblion, roedd disgyblion ar gyfartaledd yn teithio 2.8 milltir i gyrraedd safle presennol Ysgol Gynradd Gors-las gydag amser teithio cyfartalog o 7.1 munud. Gan ddefnyddio'r un data, byddai disgyblion ar gyfartaledd yn teithio 2.9 milltir i gyrraedd y safle newydd gydag amser teithio cyfartalog o 7.2 munud. Yn seiliedig ar yr asesiad hwn, byddai ychydig o gynnydd o 0.1 milltir o bellter teithio a 0.1 munud o ran amser teithio ar gyfer y disgyblion.

6.12 Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned

Gweler Atodiad A o'r ddogfen ymgynghori hon, i gael manylion llawn am yr Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned a gynhaliwyd.

6.13 Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

Gweler Atodiad B o'r ddogfen ymgynghori hon lle ceir manylion llawn am yr Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg a gynhaliwyd.

6.14 Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Gweler Atodiad C o'r ddogfen ymgynghori hon, lle ceir manylion am yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd.

7. Y Broses Statudol

Y Broses Ymgynghori

Bydd yr ymgynghori ynghylch y cynnig hwn yn dilyn y canllawiau a bennwyd gan Lywodraeth Cymru yn unol â'r hyn a nodwyd yn y Côd Trefniadaeth Ysgolion (2013).

Â phwy arall y byddwn ni'n ymgynghori?

Anfonir y ddogfen hon at y partïon canlynol sydd â diddordeb, sef:

Staff (Addysgu ac Ategol) – Ysgol Gynradd Gors-las	Cyfarwyddwyr Addysg – yr holl Awdurdodau Cyfagos
Llywodraethwyr a Rhieni / Gwarcheidwad – Ysgol Gynradd Gors-las	Cyfarwyddwr Addysg Esgobaethol yr Eglwys yng Nghymru a'r Eglwys Gatholig Rufeinig
Cynghorwyr Sir Lleol	Estyn
Cynghorwyr Cymuned – Cyngor Cymuned Gorslas	Consortïwm Trafnidiaeth Rhanbarthol
Aelod Cynulliad (AC) / Aelodau Rhanbarthol / Aelodau Seneddol (AS)	* Yr Ysgolion Cynradd ac Uwchradd Cyfagos yn Sir Gaerfyrddin
Gweinidogion Llywodraeth Cymru	Undeb Cenedlaethol yr Athrawon (NUT)
Partneriaid AAA	Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC)
Is-adran Anghenion Addysgol Arbennig yr Awdurdod Lleol	Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon (NAHT)
ERW – Ein Rhanbarth ar Waith	UNSAIN
Y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc	Cymdeithas Genedlaethol yr Ysgolfeistri ac Undeb yr Athrawesau (NASUWT)
Gofal Plant / Y Blynyddoedd Cynnar	Cymdeithas yr Athrawon a'r Darlithwyr (ATL)
Partneriaeth Cymunedau yn Gyntaf	Undeb y GMB
Bwrdd Gwasanaethau Lleol (BGLI)	Undeb y Gweithwyr Cludiant a Chyffredinol (T+G)
Y Comisiynydd Heddlu a Throseddau Lleol	Meithrinfa Cae'r Ffair
Comisiynydd y Gymraeg	Cylch Meithrin Cefneithin Gors-las

* Anfonwyd y ddogfen ymgynghori at Bennaeth a Chadeirydd y Llywodraethwyr ysgolion cynradd cymunedol Maesybont, Cefneithin, Cross Hands, Saron a Penygroes ac Ysgolion Uwchradd Maes y Gwendraeth ac Ysgol Bro Dinefwr.

Ymgynghori â'r Disgyblion

Bydd cyfle i ddisgyblion Ysgol Gynradd Gors-las gymryd rhan yn y broses ymgynghori yn ystod sesiwn a gynhelir yn yr ysgol gyda'r Ymgynghorydd Her.

Bydd y wybodaeth a gesglir o'r sesiynau ymgynghori â'r disgyblion yn rhan o'r adroddiad ymgynghori a gyflwynir i'r Bwrdd Gweithredol i'w ystyried yn dilyn y cyfnod ymgynghori.

Y Cyfnod Ymgynghori

Mae'r cyfnod ymgynghori ar gyfer y cynnig hwn yn dechrau ar 6 Tachwedd 2017 ac yn dod i ben ar 17 Rhagfyr 2017. Yn ystod y cyfnod hwn gallwch ofyn cwestiynau a mynegi eich barn drwy ysgrifennu llythyr neu lenwi'r ffurflen ymateb amgaeedig yn Atodiad E. Dylid anfon llythyrau a ffurflenni ymateb i'r cyfeiriad canlynol heb fod yn hwyrach na chanol dydd ar 17 Awst 2017.

Mr Gareth Morgans, Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant,
Adeilad 2. Parc Dewi Sant, Heol Ffynnon Job, Caerfyrddin, SA31 3HB
Neu drwy e-bost at: aaprma@carmarthenshire.gov.uk

Gall ymgynghoreion gyflwyno'u sylwadau o blaid neu yn erbyn cynnig. Ni fydd yr ymatebion a geir yn ystod y cyfnod ymgynghori yn cael eu hystyried yn wrthwynebiadau statudol. Os dymuna ymgynghoreion wrthwynebu, bydd angen iddynt wneud hynny'n ysgrifenedig yn ystod y cyfnod gwrthwynebu statudol y manylir arno isod.

Ystyried eich Sylwadau

O fewn 13 wythnos ar ôl 17 Rhagfyr 2017 bydd adroddiad ymgynghori yn cael ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin. Bydd copïau caled o'r adroddiad hefyd ar gael ar gais. Bydd yr adroddiad yn crynhoi'r materion a godwyd gan yr ymgynghoreion ac yn rhoi ymateb Cyngor Sir Caerfyrddin i'r materion hyn. Hefyd bydd yr adroddiad yn cynnwys barn Estyn ynghylch y cynnig a manylion am yr ymgynghori a gynhaliwyd â'r disgyblion.

Bydd Bwrdd Gweithredol Cyngor Sir Caerfyrddin yn ystyried yr adroddiad ymgynghori ac yn penderfynu a ydynt am fynd ymlaen â'r cynnig ai peidio.

Os yw'r Bwrdd Gweithredol yn penderfynu mynd ymlaen â'r cynnig mae'n rhaid i Gyngor Sir Caerfyrddin gyhoeddi hysbysiad statudol.

Hysbysiad Statudol

Bydd yr hysbysiad statudol yn cael ei gyhoeddi ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin a'i osod yn Ysgol Gynradd Gors-las. Bydd copïau o'r hysbysiad ar gael i'r ysgol eu

dosbarthu i'r disgyblion, i'r rhieni, i'r gwarcheidwaid, ac i'r staff (gall yr ysgol ddosbarthu'r hysbysiad drwy e-bost hefyd.)

Bydd yr hysbysiad yn amlinellu manylion y cynnig ac yn gwahodd unrhyw un sy'n dymuno gwrthwynebu i wneud hynny'n ysgrifenedig cyn pen 28 o ddiwrnodau. Os derbynnir gwrthwynebiadau cyhoeddir adroddiad ynghylch y gwrthwynebiadau ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin. Bydd copiâu caled o'r adroddiad hefyd ar gael ar gais. Bydd yr adroddiad yn crynhoi'r materion a godwyd ac yn rhoi ymateb Cyngor Sir Caerfyrddin i'r gwrthwynebiadau hynny.

Penderfynu ar y Cynnig

Cyngor Sir Caerfyrddin fydd yn penderfynu ar y cynnig. Gall y Cyngor Sir benderfynu cymeradwyo'r cynnig, gwrthod y cynnig neu gymeradwyo'r cynnig â newidiadau. Wrth wneud hynny, bydd y Cyngor Sir yn ystyried unrhyw wrthwynebiadau statudol a ddaeth i law.

Rhoi gwybod am y penderfyniad

Ar ôl penderfynu ynghylch y cynigion rhoddir gwybod i'r holl bartïon sydd â diddordeb bod y penderfyniad ar gael a fydd yn cael ei gyhoeddi'n electronig ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin.

Amserlen y Broses Statudol

Bydd y broses a'r amserlen statudol fel a ganlyn:

6 Tachwedd 2017	Dosbarthu'r Ddogfen Ymgynghori hon i bartïon penodol a phartïon eraill sydd â diddordeb.
17 Rhagfyr 2017	Y dyddiad cau ar gyfer derbyn sylwadau ar y cynnig i'r Adran Addysg a Phlant.
	<p>O fewn 13 wythnos ar ôl 17 Rhagfyr 2017 bydd Adroddiad Ymgynghori yn cael ei roi gerbron y Bwrdd Gweithredol a'i gyhoeddi ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin. Penderfynu mynd ymlaen i gyhoeddi'r Hysbysiad Statudol. NEU fod y cynnig yn dod i ben</p> <p>Os gwneir y penderfyniad i fynd ymlaen â'r mater yna cyhoeddir hysbysiad statudol. Bydd yr hysbysiad yn amlinellu manylion y cynnig ac fe'i cyhoeddir ar wefan y Cyngor a'i arddangos ger mynedfa'r ysgol a'r ysgolion sy'n destun y cynigion. Bydd copiâu o'r hysbysiad ar gael i'r ysgol eu dosbarthu i'r rhieni, i'r gwarcheidwaid, ac i'r staff. Ar ôl cyhoeddi'r hysbysiad caniateir cyfnod o 28 diwrnod pryd y gwahoddir gwrthwynebiadau ysgrifenedig ffurfiol.</p>

	Bydd yr hysbysiad statudol yn rhoi manylion ynghylch y modd y gallwch gofnodi eich gwrthwynebiadau i'r cynnig.
Ebrill 2018	Diwedd y cyfnod hysbysu ffurfiol o 28 diwrnod ar gyfer gwrthwynebiadau. Y Cyngor Sir fydd yn penderfynu ar y cynnig. Gall y Cyngor Sir benderfynu cymeradwyo'r cynnig, gwrthod y cynnig neu gymeradwyo'r cynnig gyda newidiadau, ac wrth benderfynu bydd y Cyngor Sir yn rhoi ystyriaeth i unrhyw wrthwynebiadau a ddaeth i law.
Gorff 2018	Y dyddiad olaf o ran rhoi gwybod i'r rhieni am y bwriad i roi'r cynnig ar waith. Ar ôl penderfynu ynghylch y cynigion rhoddir gwybod i'r holl bartïon sydd â diddordeb bod y penderfyniad ar gael a fydd yn cael ei gyhoeddi'n electronig ar wefan Cyngor Sir Caerfyrddin.

Atodiad A – Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned

Dadansoddiad o'r Dalgylch – Data CYBLD Ionawr 2017

Mae gan bob ysgol ardal y mae'n ei gwasanaethu, a adwaenir fel dalgylch yr ysgol. Disgwylir i bob ysgol ddarparu lle ar gyfer disgyblion sy'n byw yn ei dalgylch ac mae'n ofynnol i ysgolion roi sylw i'r galw parhaus hwn.

Mae'r mwyafrif o'r rhieni yn anfon eu plentyn i'w hysgol leol ond mae gan rieni hawl i fynegi eu bod yn dewis ysgolion eraill.

Plant sy'n mynychu'r ysgol sy'n byw yn y dalgylch /tu allan i'r dalgylch

Ar sail data CYBLD Ionawr 2017 ynghylch cyfeiriadau disgyblion, roedd y data daearyddol ynghylch gwasgariad disgyblion dalgylch Ysgol Gynradd Gors-las yn dangos bod 78, o'r 122 o ddisgyblion oedd ar gofrestr yr ysgol, yn byw yn y dalgylch a bod y 44 disgybl arall yn dod o'r tu allan i'r dalgylch.

Y Plant yn y dalgylch sy'n mynychu ysgolion eraill.

Ar sail data CYBLD Ionawr 2017, roedd 140 o ddisgyblion yn byw yn y dalgylch ar gyfer Ysgol Gynradd Gors-las ac yn mynychu ysgolion eraill fel a ganlyn.

Gan gymryd i ystyriaeth y 78 o ddisgyblion sy'n byw yn y dalgylch sy'n mynychu Ysgol Gynradd Gors-las, a'r 140 o ddisgyblion sy'n byw yn y dalgylch ond sy'n mynychu ysgolion eraill, ceir cyfanswm o 218 o ddisgyblion yn byw yn y dalgylch ar gyfer Ysgol Gynradd Gors-las.

Cyfleusterau eraill y mae'r ysgol yn eu darparu e.e. clwb /grŵp chwarae

Mae'r ysgol yn cynnal cyfarfodydd Cyngor Cymuned Gors-las pan fo angen.

Cyfleusterau neu wasanaethau eraill y mae'r ysgol yn eu darparu e.e. clybiau ar ôl ysgol / llyfrgell gymunedol

Mae'r ysgol ar hyn o bryd yn cynnal clwb brechwast i ddisgyblion yn ystod dyddiau'r wythnos rhwng 8-8.30am.

Mae'r disgyblion hefyd yn elwa ar sawl clwb ar ôl ysgol, sy'n cael eu cynnal ar nosweithiau amrywiol yn ystod yr wythnos. Mae sefydliad lleol, Menter Cwm Gwendraeth yn cynnal "Clwb Joio" ar nos Lun rhwng 3.30-5 pm. Mae'r "Clwb Joio" yn cynnig awr a hanner o weithgareddau penodol i'r disgyblion, sy'n ehangu'r cyfleoedd sydd ar gael ar gyfer disgyblion rhwng 4-11 oed i gymdeithasu drwy gyfrwng y Gymraeg y tu allan i oriau ysgol. Mae staff yr ysgol hefyd yn cynnal clwb chwaraeon ddydd Mawrth a Chlwb yr Urdd ddydd Mercher. Ddydd Iau, mae staff yr ysgol yn cynnal clwb ar ôl ysgol, lle mae'r gweithgareddau'n amrywio o wythnos i wythnos. Yn y clwb hwn, mae'r disgyblion yn elwa ar ddatblygu sgiliau megis garddio, coginio, Gwyddoniaeth a TG.

Effaith ar y Gymuned

Os caiff ei gymeradwyo, bydd y cynnig yn caniatáu mwy o gyfleoedd i gael mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg yn ardal Gors-las, yn unol â pholisïau cenedlaethol a lleol. Bydd yr ardal ar gyfer darparwr meithrinfa allanol yn caniatáu i ddisgyblion y blynyddoedd cynnar i gael mynediad i ddarpariaeth feithrin o fewn amgylchedd yr ysgol a fydd yn cryfhau'r berthynas a'r cysylltiadau rhwng y darparwr allanol a'r ysgol a fydd yn sicrhau trosglwyddiad hwylus rhwng y cyfleusterau.

O ganlyniad i'r cynllun ei hun, bydd adeilad newydd yr ysgol o fudd sylweddol i gymuned Gors-las drwy ddefnydd o'r cyfleusterau megis y maes parcio, y cae chwaraeon, MUGA - man chwarae amldefnydd a'r brif neuadd y gellid ei defnyddio ar gyfer nifer o weithgareddau.

Atodiad B – Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

Gweledigaeth Cyngor Sir Caerfyrddin yw darparu gwasanaeth a fydd yn sicrhau mynediad i gyfleoedd addysgol o ansawdd uchel i bob plentyn, person ifanc ac oedolyn, ac felly yn eu galluogi i gyflawni eu llawn botensial yng nghyd-destun natur ddwyieithog unigryw'r sir hon.

Mae'r cynnig hwn yn ategu gweledigaeth ac amcanion y Cyngor ynghylch addysg Cyfrwng Cymraeg, yn unol â'r hyn a nodwyd yng Nghynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (WESP) Sir Gaerfyrddin, 2014–2017. Bydd y cynnig yn rhoi mwy o gyfleoedd i gael mynediad i addysg cyfrwng Cymraeg yn ardal Gors-las gan sicrhau parhad ieithyddol o'r sector meithrin ar hyd y cyfnodau allweddol i'r sector uwchradd fel bod pob disgybl yn datblygu i fod yn rhugl a hyderus yn y Gymraeg a'r Saesneg.

Categori Iaith

Mae Ysgol Gynradd Gors-las yn cael ei chategoreiddio yn ysgol gynradd cyfrwng Cymraeg. Fel y nodwyd yn y llyfryn derbyn i Ysgolion – Gwybodaeth i Rieni mae hyn yn golygu yn y Cyfnod Sylfaen, y caiff disgyblion eu haddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg, ac yn CA2, mae o leiaf 70% o'r addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. Cymraeg yw'r iaith gyfathrebu â disgyblion ac iaith gwaith pob dydd yr ysgol.

Safonau

Yn y Cyfnod Sylfaen, caiff disgyblion eu hasesu mewn gwahanol feysydd dysgu. Yn seiliedig ar ddata 2016, roedd 83.3% o ddisgyblion wedi cyflawni o leiaf Deilliant 5 mewn "Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu yn y Gymraeg, ac roedd 33.3% o'r disgyblion wedi cyflawni o leiaf Deilliant 6. Yng Nghyfnod Allweddol 2, caiff disgyblion eu hasesu ym mhob un o'r pynciau craidd. Yn seiliedig ar ddata 2016, roedd 70.6% o'r disgyblion wedi cyflawni o leiaf Lefel 4 mewn Cymraeg Iaith Gyntaf.

Gweithgareddau ar ôl ysgol sy'n rhoi cyfleoedd ychwanegol i ddefnyddio'r Gymraeg

Mae'r disgyblion yn elwa ar sawl clwb ar ôl ysgol, sy'n cael eu cynnal ar nosweithiau amrywiol yr wythnos yn yr ysgol. Mae sefydliad lleol, Menter Cwm Gwendraeth yn cynnal "Clwb Joio" ar nos Lun rhwng 3.30-5 pm. Mae'r "Clwb Joio" yn cynnig awr a hanner o weithgareddau penodol i'r disgyblion, sy'n ehangu'r cyfleoedd sydd ar gael ar gyfer disgyblion rhwng 4-11 oed i gymdeithasu drwy gyfrwng y Gymraeg y tu allan i oriau ysgol. Mae staff yr ysgol hefyd yn cynnal clwb yr Urdd ddydd Mercher.

Atodiad C – Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Cyngor Sir Caerfyrddin Asesu Effaith

Deddf Cydraddoldeb 2010

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 (y Ddeddf) yn dwyn ynghyd y deddfau gwrth-wahaniaethu blaenorol ac yn rhoi un Ddeddf sengl yn eu lle. Mae'n symleiddio ac yn cryfhau'r gyfraith, yn dileu anghysonderau ac mae'n ei gwneud yn haws i bobl ei deall a chydymffurfio â hi. Daeth y rhan fwyaf o'r Ddeddf i rym ar 1 Hydref 2010.

Mae'r Ddeddf yn cynnwys dyletswydd cydraddoldeb newydd sector cyhoeddus (y 'ddyletswydd gyffredinol'), sy'n cymryd lle'r dyletswyddau unigol yn ymwneud â chydraddoldeb o ran hil, anabledd a rhywedd. Daeth hon i rym ar 5 Ebrill 2011.

Beth yw'r ddyletswydd gyffredinol?

Nod y ddyletswydd gyffredinol yw sicrhau bod awdurdodau cyhoeddus, a'r rhai sy'n cyflawni swyddogaeth gyhoeddus, yn ystyried sut y gallant gyfrannu'n gadarnhaol at gymdeithas decach drwy hybu cydraddoldeb a chysylltiadau da yn eu gweithgareddau o ddydd i ddydd. Mae'r ddyletswydd yn sicrhau bod ystyriaethau cydraddoldeb yn rhan annatod o ddylunio polisiau a darparu gwasanaethau a'u bod yn cael eu hadolygu'n barhaus. Bydd hyn yn sicrhau gwell canlyniadau i bawb.

Mae'r dyletswyddau yn rhwymedigaethau cyfreithiol. Os na chyflawnir y dyletswyddau, gall arwain at her gyfreithiol yn erbyn awdurdodau.

O dan y ddeddfwriaeth gydraddoldeb, mae dyletswyddau cyfreithiol ar awdurdodau cyhoeddus i roi 'sylw priodol' i'r angen am ddileu gwahaniaethu ac i hybu cydraddoldeb o ran hil, anabledd a rhywedd, gan gynnwys ailbennu rhywedd, yn ogystal â hybu cysylltiadau hiliol da. Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn cyflwyno dyletswydd newydd sector cyhoeddus sy'n ymestyn ei chwmpas i oedran, cyfeiriadedd rhywiol, beichiogrwydd a mamolaeth, a chrefydd neu gred. Mae'r gyfraith yn mynnu bod y ddyletswydd hon i roi 'sylw priodol' yn cael ei dangos yn y broses gwneud penderfyniadau. Mae'n bwysig hefyd nodi fod awdurdodau cyhoeddus sy'n

ddarostyngedig i'r dyletswyddau cydraddoldeb yn debygol hefyd o fod yn ddarostyngedig i'r rhwymedigaethau o dan y Ddeddf Hawliau Dynol ac felly mae'n ddoeth ystyried fel rhan o'r un broses yr effaith bosibl y gallai penderfyniadau ei chael ar hawliau dynol.

Dull Sir Gaerfyrddin o ran yr Effaith ar Gydraddoldeb

Er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn ystyried yr effaith bosibl y bydd ei bolisiau a'i arferion arfaethedig yn ei chael ar gydraddoldeb, ac er mwyn dangos tystiolaeth ein bod wedi gwneud hynny, bydd angen i bob cynnig gael ei ategu gan yr Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb atodedig. Os yw'r asesiad hwn yn clustnodi effaith sylweddol, mae'n bosibl y bydd angen rhagor o fanylion.

Cyhoeddi adroddiad ynghylch asesiadau

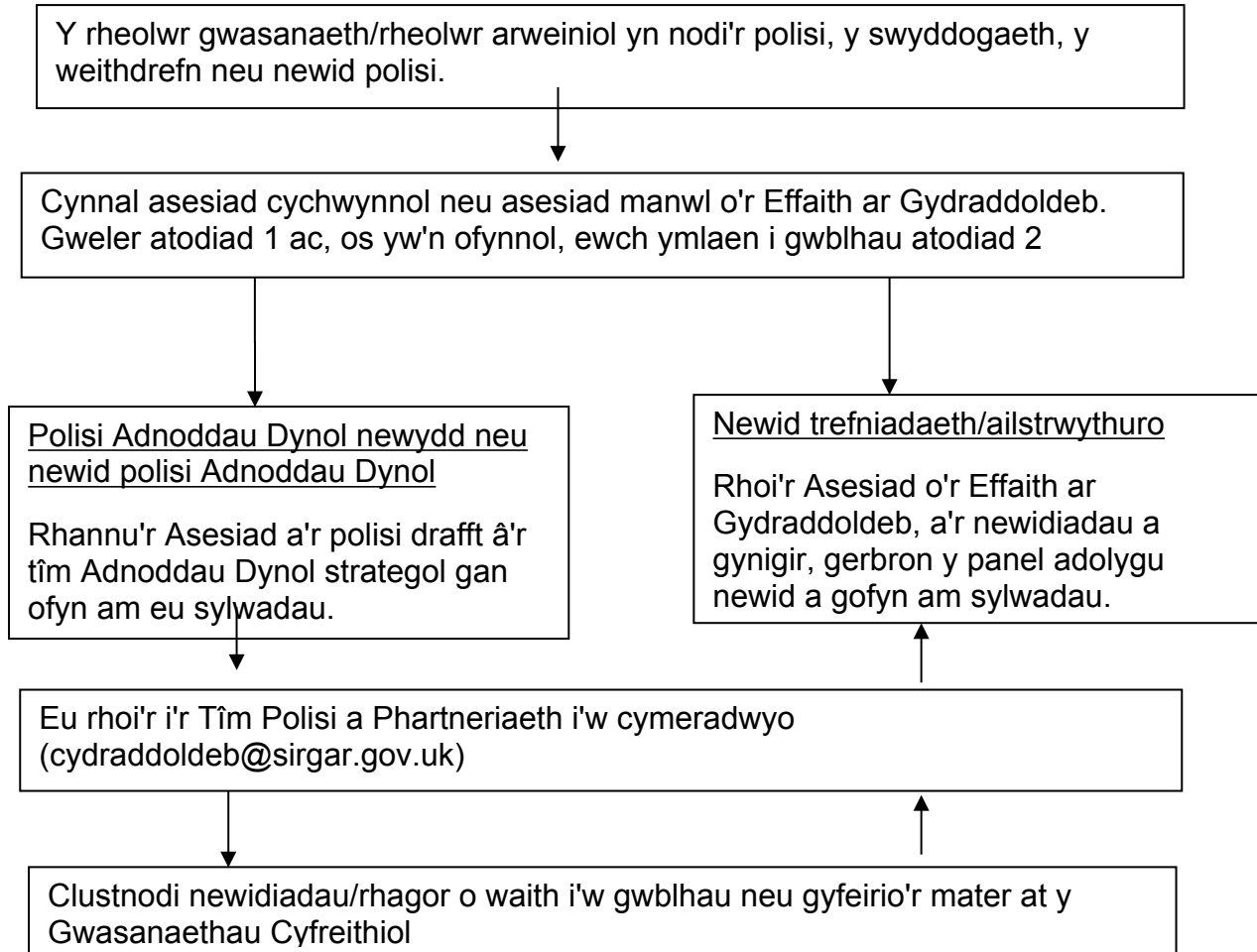
Os yw'n amlwg o'r asesiad fod yr effaith debygol ar allu'r Awdurdod i gyflawni'r ddyletswydd gyffredinol yn un sylweddol, bydd rhaid iddo gyhoeddi adroddiad.

Asesiadau Cychwynnol a Manwl o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Mae'r Asesiad Cychwynnol o'r Effaith ar Gydraddoldeb (atodiad 1) yn ddull syml a chyflym o asesu effaith polisi, swyddogaeth, gweithdrefn, penderfyniad, gan gynnwys toriadau ariannol, ar un neu ragor o'r nodweddion gwarchoddedig.

Mae'n rhaid i'r Rheolwr Gwasanaeth sy'n gyfrifol am y polisiau, y swyddogaethau, y gweithdrefnau a'r penderfyniadau ariannol newydd neu ddiwygiedig perthnasol, gynnal o leiaf Asesiad Cychwynnol o'r Effaith ar Gydraddoldeb, a chwblhau Asesiad manwl o'r Effaith ar Gydraddoldeb lle bo hynny'n berthnasol (atodiad 2). Mae'n rhaid atodi'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn bapur cefndir gyda'r adroddiadau i'r Bwrdd Gweithredol ac i'r Pwyllgor Craffu.

Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb - Y broses sydd i'w dilyn lle nodwyd goblygiadau o ran Adnoddau Dynol

Templed ar gyfer Aseiad Manwl o'r Effaith ar Gydraddoldeb Atodiad 1

Yr Adran: Addysg a Phlant	Cwblhawyd gan (arweinydd): Sara Griffiths	Dyddiad yr aseiad cychwynnol: Mehefin 2017 Dyddiadau adolygu: I'W GADARNHAU
Y maes a asesir: (h.y. enw'r polisi, y swyddogaeth, y weithdrefn, yr arfer neu benderfyniad ariannol)	Y cynllun yw darparu adeilad ysgol newydd gyda chyfleusterau yr 21 ^{ain} ganrif ar gyfer Ysgol Gynradd Gors-las. Fel rhan o'r cynllun hwn, y cynnig yw cynyddu nifer y lleoedd yn yr ysgol o 110 i 210.	
Ydy'r swyddogaeth/polisi, gweithdrefn, arfer neu benderfyniad dan sylw yn bodoli'n barod neu a yw'n un newydd?	Cynnig ynghylch Ad-drefnu Ysgolion – Rhaglen Moderneiddio Addysg	
Pa dystiolaeth a ddefnyddiwyd wrth lunio'r aseiad a'r polisi? (rhestr yn unig)		
<ul style="list-style-type: none"> • Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif • Y Rhaglen Moderneiddio Addysg • Côd Trefniadaeth Ysgolion 2013 • Data CYBLD 2016 		

1. Disgrifiwch nodau, amcanion neu ddibenion y swyddogaeth/polisi, arfer, gweithdrefn neu benderfyniad arfaethedig a phwy fydd yn cael budd ohonynt.	Nod y cynllun yw rhoi adeilad ysgol newydd i ddisgyblion a staff Ysgol Gynradd Gors-las a chyfleusterau sy'n addas ar gyfer addysgu a dysgu yn yr 21 ^{ain} Ganrif. Bydd y cynnydd yn nifer y lleoedd o fudd i'r ysgol drwy fynd i'r afael â'r problemau a gafwyd o ran nifer y lleoedd yn ystod y blynyddoedd diwethaf a bydd hefyd yn sicrhau y gall yr ysgol ymdopi â'r galw yn y dyfodol. Bydd darparu lle i feithrinfa allanol hefyd yn cryfhau'r berthynas rhwng darparwyr y feithrinfa a'r ysgol a fydd yn helpu i sicrhau cyfnod pontio hwylus rhwng y cyfleusterau.		
Mae'n ofynnol o dan Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus fod y Cyngor yn rhoi "sylw priodol" i'r angen i wneud y canlynol:- (1) dileu gwahaniaethu, aflonyddu a fictimeiddio	2. Faint o effaith fydd ar bob grŵp/nodwedd warchoddedig o ran tri nod y ddyletswydd? Nodwch a fydd yn cael effaith fawr, effaith ganolig, effaith fach neu ddim effaith o gwbl.	3. Clustnodwch y risg neu'r effaith gadarnhaol bosibl ar gyfer pob grŵp/nodwedd warchoddedig?	4. Os oes effaith negyddol anghymesur, pa ffactorau lliniarol ydych wedi'u hystyried?

<p>anghyfreithlon;</p> <p>(2) hybu cyfle cyfartal rhwng gwahanol grwpiau ; a</p> <p>(3) meithrin perthynas dda rhwng gwahanol grwpiau</p> <p>(gweler y nodiadau esboniadol)</p>			Y Risgiau	Yr Effeithiau Cadarnhaol	
Nodweddion gwarchoddedig	Oed	Effaith fach		Bydd y cynnig yn darparu mynediad i ddisgyblion oed meithrin i ddarpariaeth feithrin yn adeilad yr ysgol.	
	Anabledd	Effaith fach		Bydd adeilad newydd yr ysgol yn cydymffurfio'n llwyr â'r Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd gan sicrhau hygyrchedd llawn i bawb.	
	Ailbennu rhywedd	Dim effaith o gwbl	Niwtral		
	Hil	Dim effaith o gwbl	Niwtral		
	Crefydd/Cred	Dim effaith o gwbl	Niwtral		
	Beichiogrwydd a mamolaeth	Dim effaith o gwbl	Niwtral		

Cyfeiriadedd Rhywiol	Dim effaith o gwbl	Niwtral		
Rhyw	Dim effaith o gwbl	Niwtral		
Y Gymraeg	Effaith fach		Bydd y cynnydd yn nifer y lleoedd yn cynnig mwy o gyfleoedd i gael mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg yn ardal Gors-las yn unol â pholisïau cenedlaethol a lleol.	
Unrhyw faes arall	Effaith fach	Gallai'r cynnydd yn nifer y lleoedd yn yr ysgol gael effaith ar ysgolion ardal dalgylch Gors-las .		

<p>5. A fu unrhyw ymgynghori/ymgysylltu o ran y nodweddion gwarchoddedig priodol?</p>	<p>☒ YDW NAC YDW ☐</p> <p>Mae'r Swyddog Prosiect wedi cysylltu â Phennaeth, Staff a Rhieni Ysgol Gynradd Gors-las o ran y cynnig. Mae Aelodau Lleol hefyd wedi cael gwybodaeth lawn am y cynllun. Cynhaliwyd ymgynghoriad â'r Cyngor Cymuned a'r trigolion lleol ynghylch lleoliad adeilad newydd yr ysgol.</p>
<p>6. Pa gam/gamau a gymerwch i leihau unrhyw effeithiau negyddol anghymesur, os bydd rhai? Sicrhau bod yr holl randdeiliaid allweddol yn cael gwybodaeth lawn drwy gydol y broses statudol.</p>	

7. Caffael

Ar ôl crynhoi'r dystiolaeth ar gyfer yr asesiad hwn, a oes unrhyw oblygiadau o ran caffael i'r gweithgaredd, y cynnig neu'r gwasanaeth? AMH.

Gofynnir ichi gynnwys canfyddiadau'r asesiad hwn yn eich cynllun caffael. Cysylltwch â'r Uned Caffael Corfforaethol i gael rhagor o gyngor.

8. Adnoddau Dynol

Ar ôl crynhoi'r dystiolaeth ar gyfer yr asesiad hwn, a oes unrhyw oblygiadau o ran adnoddau dynol i'r gweithgaredd, y cynnig neu'r gwasanaeth? Gan y bydd cynnydd yn nifer y lleoedd, mae'n bosibl y bydd angen staff ychwanegol. Fodd bynnag, rhoddir sylw i hyn wrth i'r cynllun ddatblygu, a byddwn yn ymgynghori'n llawn ag Adnoddau Dynol.

9. Ar sail y wybodaeth yn adran 2 a 6, a ddylai Aseiad Manwl o Effaith gael ei gynnal o ran y swyddogaeth/y polisi/y weithdrefn/yr arfer neu'r penderfyniad? (argymhellir bod hyn yn digwydd os oes mwy nag un effaith fawr wedi'i nodi yn adran 2)

YDY

Na

Cymeradwywyd gan:

Andi Morgan

Dyddiad: Awst 2017

Pennaeth y Gwasanaeth

Atodiad D – Proffil Ardal Ward Gors-las

Yr Adain Polisi, Ymchwil a Gwybodaeth, Cyngor Sir Caerfyrddin, Mai 2017

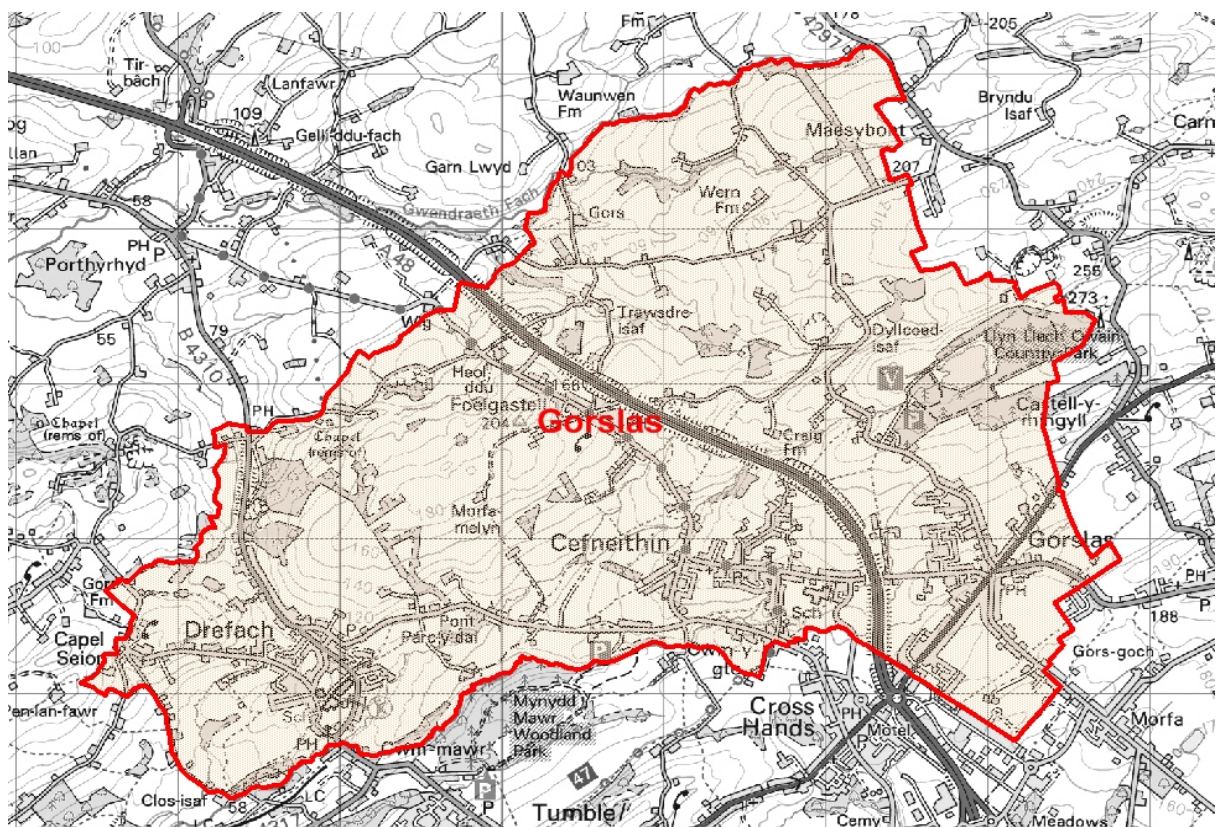
Cynghorwyr (Pleidlais Etholiadol 2017, y ganran a bleidleisiodd = 47.28%): Darren Price ac Aled Owen (Plaid Cymru).

Etholwyr (Rhagfyr 2016): 3,586

Poblogaeth: 4,301 (2015 Amcangyfrifon Poblogaeth Canol blwyddyn, Swyddfa Ystadegau Gwladol)

Cynulliad Cenedlaethol Cymru ac Etholaeth Seneddol Cynulliad yn y DU : Dwyrain Sir Gaerfyrddin a Dinefwr

Cyfleusterau dan berchenogaeth y Cyngor: Ysgol Gynradd Cefneithin. Ysgol Gynradd Drefach. Ysgol Gynradd Gors-las. Ysgol, Ysgol Gyfun Maes y Gwendraeth Cefneithin, Ysgol Maes y Gwendraeth Drefach, Parc Gwledig Llyn Llech Owain, Toiledau Parc Gors-las.

© Hawlfraint y Goron a hawliau cronfa ddata 2017 Arolwg Ordnans 100023377
© Crown copyright and database rights 2017 Ordnance Survey 100023377

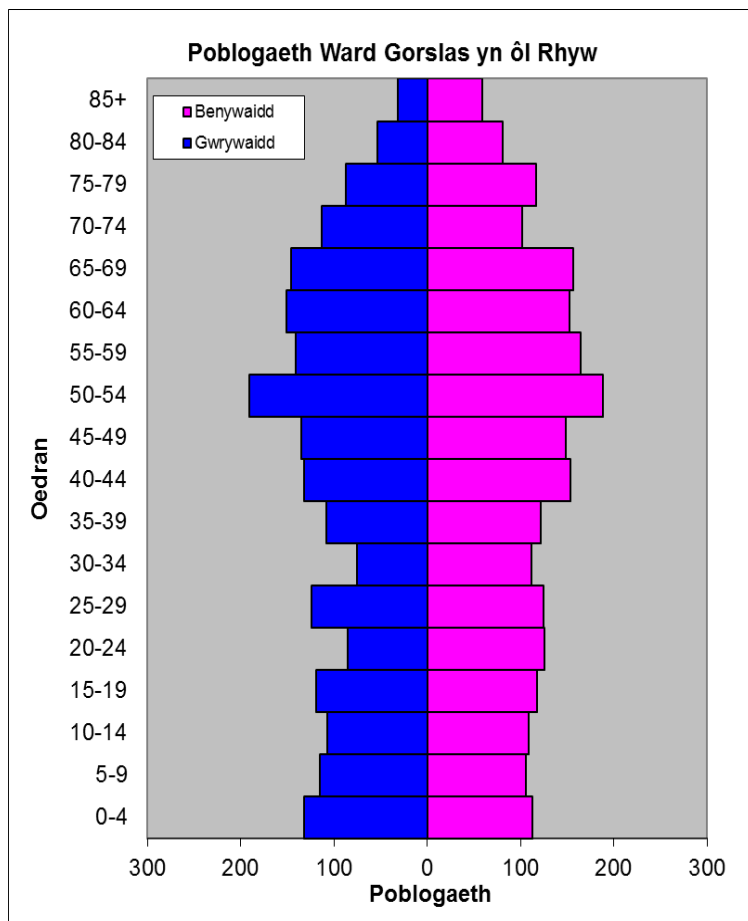
Lleoliad: Tua 20km o dref Caerfyrddin

- ⇒ Dynodiadau adfywio: Cynllun Datblygu Gwledig 2007-2013 - Ward Cymwys
- ⇒ Ardal: 16.51km²
- ⇒ Dwysedd Poblogaeth: 261 o bobl fesul km²
- ⇒ Newid yn y boblogaeth: 2001-2015: +584 (+15.7%)
- ⇒ Prif Gyflogwyr: Cyngor Sir Caerfyrddin (ysgolion a hamdden)

YSTADEGAU POBLOGAETH Amcangyfrifon Canol Blwyddyn 2015

Oed Strwythur	Poblogaeth Gors-las	Gors-las %	Sir Gaerfyrddin %
Oed: 0-4	245	5.7	5.4
5-14	437	10.2	11.2
15-24	448	10.4	11.2
25-44	952	22.1	21.7
45-64	1273	29.6	27.8
65-74	518	12.0	12.7
75+	428	10.0	10.0
Cyfanswm	4,301	100	100

Y Ffynhonnell: Crynhoi Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA) Amcangyfrifon Poblogaeth Ardal Fach 2015, Swyddfa Ystadegau Gwladol (ONS)

- ⇒ Y 9^{fed} ward uchaf o ran poblogaeth yn Sir Gaerfyrddin, a'r 20^{fed} o ran y dwysedd poblogaeth uchaf.
- ⇒ Mae cyfran uchaf y boblogaeth dros 45 oed.
- ⇒ Cyfran ychydig yn uwch o bobl â salwch tymor hir cyfyngol
- ⇒ Cyfran uwch o 20% o siaradwyr Cymraeg na chyfartaledd Sir Gaerfyrddin.

Data Cyfrifiad 2011

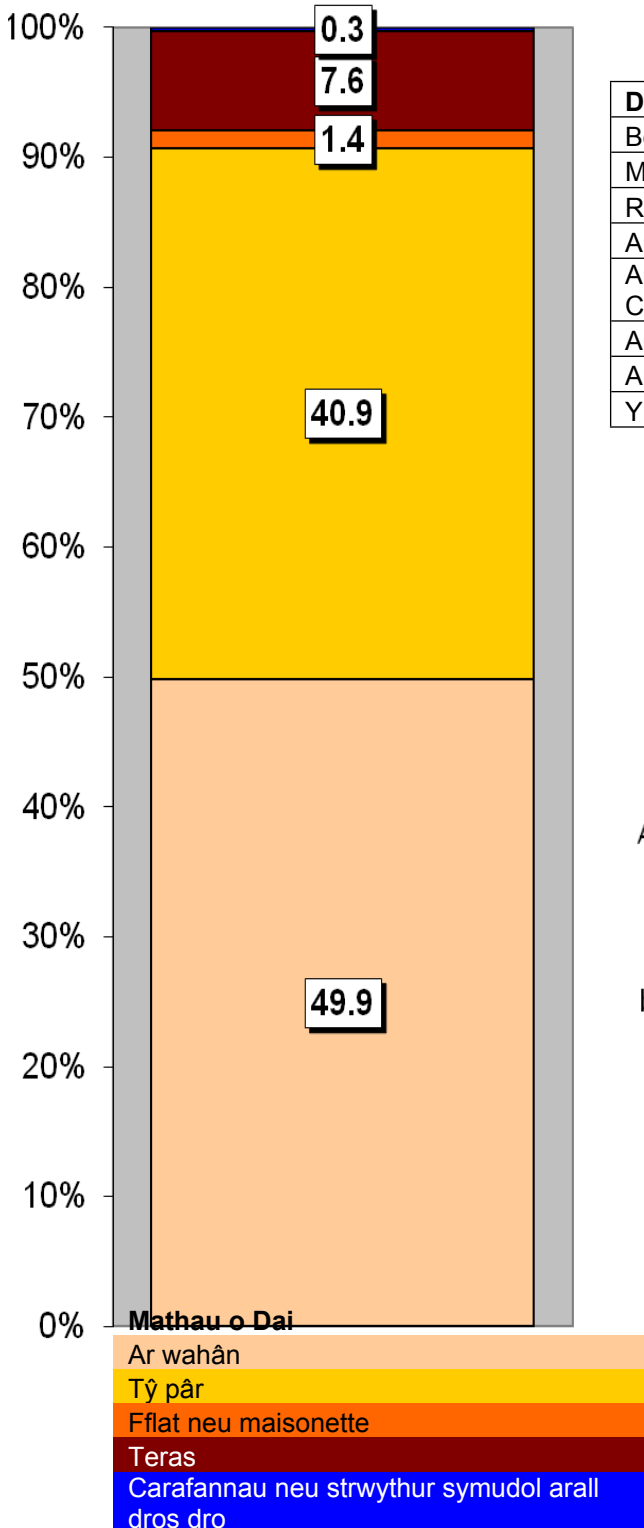
Poblogaeth: Ffeithiau Allweddol	Gors-las	Gors-las %	Sir Gaerfyrddin
Pobl: geni yng Nghymru	3211	79.0	76.0
Ganwyd y tu allan i'r DU	87	2.2	4.1
mewn grwpiau ethnig nad ydynt yn Wyn	39	0.9	1.9
gyda salwch tymor hir cyfyngol	1082	26.7	25.4
heb unrhyw gymwysterau (rhwng 16-74 oed)	853	25.1	26.8
gyda chymwysterau lefel uwch (rhwng 16-74 oed)	878	25.8	23.9
Yn gallu siarad Cymraeg	2523	64.1	43.9

Preswylwyr eich Cartref	Gors-las	Gors-las %	Sir Gaerfyrddin
Cyfanswm Aelwydydd (Cyfartaledd Maint Aelwydydd)	1735	(2.3)	(2.3)
Math/maint yr aelwyd: un person: pensïynwyr	285	16.4	14.8
un person: arall	212	12.2	15.4
un teulu: holl bensïynwyr	181	10.4	9.8
un teulu: pâr priod	658	38.0	34.1
un teulu: cwpwl sy'n byw gyda'i gilydd	138	7.9	8.7
un teulu: unig riant	169	9.7	11.3
un teulu: arall	92	5.4	5.9

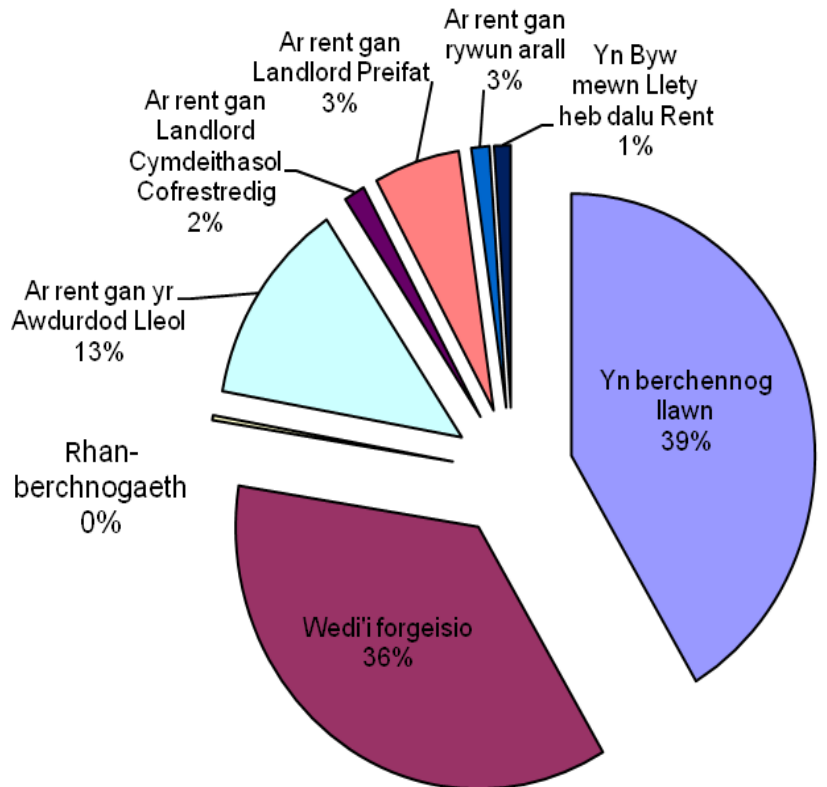
TAI

Mae tai yr ardal yn cynnwys i raddau helaeth tai ar wahân a thai pâr, sydd gyda'i gilydd dros 90% o'r tai. Y gyfran leiaf o dai yw carafannau neu lety dros dro symudol arall. Mae'r ward yn cynnwys 222 o eiddo sy'n berchen i'r awdurdod lleol a 24 o dai sy'n perthyn i Gymdeithasau Tai.

Mathau o Dai

Deiliadaeth aelwydydd	%
Berchen yn llwyr	41.5
Morgais	36.1
Rhannu perchenogaeth	0.3
Ar Rent - Awdurdod Lleol	12.8
Ar Rent - Landlord	
Cymdeithasol Cofrestredig	1.4
Ar Rent - Landlord preifat	5.7
Ar Rent - Arall	1.2
Yn byw heb dalu rhent	1.1

FFACTORAU ECONOMAIDD-GYMDEITHASOL

- ⇒ Amcangyfrifir mai incwm canolrifol aelwyd yn Gors-las, yn seiliedig ar ddata 'PayCheck' CACI 2016, yw £27,288 sydd yn y 11^{eg} safle uchaf (o wardiau 58) yn Sir Gaerfyrddin a 12.7% yn uwch na chanolrif Sir Gaerfyrddin o £23,825.
- ⇒ Dengys gwybodaeth proffil cymdeithasol lefel sy'n uwch na'r cyfartaledd o bobl mewn galwedigaethau rheoli a galwedigaethau gweinyddol proffesiynol uwch ac is (lefelau 1-2).

Proffil Cymdeithasol	Gors-las	%	Sir Gaerfyrddin %
<i>Holl bobl 16-74 oed sy'n byw mewn aelwyd</i>	2997	100	100
1: Galwedigaethau Rheoli a Gweinyddol Proffesiynol Uwch	464	15.5	13.8
2: Galwedigaethau Rheoli a Gweinyddol Proffesiynol Is	673	22.5	19.9
3: Galwedigaethau canolradd	397	13.2	11.6
4: Cyflogwyr bach a gweithwyr hunangyflogedig	296	9.9	12.6
5: Galwedigaethau Goruchwylio a Thechnegol Is	231	7.7	7.6
6: Galwedigaethau lled-gyffredin	448	14.9	16.7
7: Galwedigaethau Cyffredin	405	13.5	13.0
8: Erioed wedi gweithio / Di-waith tymor hir	117	3.9	4.9

Y Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol

YR ECONOMI A'R FARCHNAD LAFUR

Hawlwyr Budd-daliadau	Gors-las	Cyfradd fesul %	Poblogaeth sy'n gweithio yn Sir Gaerfyrddin %
Budd-dal diweithdra (Lwfans Ceisio Gwaith): Mawrth 2017	18	0.7	1.4
Budd-daliadau analluogrwydd (ESA/hawlwyr BA/LAD) Awst 2016	230	8.8	8.9
Cymhorthdal Incwm: Awst 2016	25	1.0	1.8
Lwfans Byw i'r Anabl: Awst 2016	270	10.3	9.6
Credyd Pensiwn: Awst 2016 (Poblogaeth 65+)	175	18.5	17.1
Hawlwyr Pensiwn y Wladwriaeth: Awst 2016	1,010	-	-

Y Ffynhonnell: System Weinyddol y Ganolfan byd gwaith adran ar gyfer yr Adran Gwaith a Phensiynau

Statws Economaidd (pobl 16-74 oed)	Gors-las	Gors-las %	Sir Gaerfyrddin %
Yn Weithgar yn Economaidd	1943	64.8	64.9
Gweithwyr: Rhan-amser	399	13.3	13.9
Gweithwyr: Llawn-amser	1132	37.8	33.7
Hunangyflogedig	256	8.5	11.0
Pobl Ddi-waith	86	2.9	3.7
Myfyrwyr Llawn-amser	70	2.3	2.5
Heb fod weithgar yn economaidd	1054	35.2	35.1
Wedi ymddeol	585	19.5	18.1
Myfyriwr	135	4.5	4.5
Gofalu am y cartref/teulu	86	2.9	3.8
Yn barhaol sâl / anabl	192	6.4	6.8
Arall	56	1.9	1.9

Y Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011, Swyddfa Ystadegau Gwladol

MYNEGAI AMDDIFADEDD LLUOSOG CYMRU (MALIC)

Mae MALIC 2014 yn seiliedig ar ddaearyddiaeth fanwl iawn Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is. Mae MALIC 2014 yn cael ei lunio ar sail wyth maes sef Incwm, Cyflogaeth, Iechyd, Addysg, Tai, Mynediad i Wasanaethau, yr Amgylchedd Ffisegol, a Diogelwch Cymunedol. Fe'i cyhoeddir yn ôl Ardal Gynnyrch Ehangach Haen Is ac mae 112 o'r rhain yn Sir Gaerfyrddin.

Yn y MALIC, Safle 1 yw'r safle mwyaf amddifad. Mae **Gors-las 1** cael ei osod yn safle 96 o blith y 112 o Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOAs) yn Sir Gaerfyrddin ac mae yn safle 1,352 o blith y 1,909 LSOA yng Nghymru. Mae **Gors-las 2** yn safle 90 o ran yr ardaloedd mwyaf amddifad yn Sir Gaerfyrddin ac yn safle 1277 yng Nghymru.

Addysg yw'r maes lle ceir y lefel uchaf o amddifadedd yng **Ngors-las 1**, sef safle 67 yn Sir Gaerfyrddin a safle 1121 yng Nghymru ar gyfer y maes hwn. Yn **Gors-las 2**, maes yr Amgylchedd Ffisegol yw'r un pennaf, sef safle 35 o ran ffigurau Sir Gaerfyrddin a safle 586 o ran ffigurau Cymru.

Gorslas 1 – Drefach Gorslas 2 – Ysgol Maes yr Yrfa

LSOA	Mynegai Cyffredinol		Incwm		Cyflogaeth		Iechyd		Addysg		Mynediad at Wasanaethau		Diogelwch Cymunedol		Amgylchedd Ffisegol		Tai	
Gors-las 1	1352	96	1139	72	1236	85	1067	76	1121	67	810	71	1702	90	1110	68	1453	88
Gors-las	1277	90	1215	80	931	56	1302	89	1059	61	900	76	1853	103	586	35	1459	89

Y Ffynhonnell: Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2014 (cyhoeddwyd Awst 2016), Llywodraeth Cynulliad Cymru.

Sylwer: LSOAs a restrwyd yn safleoedd 1-112 (Sir Gaerfyrddin), 1-1909 (Cymru).

TORCYFRAITH

Gors-las	Grŵp Trosedd												Cyfanswm Blynyddol	
	Tanau Bwriadol a Difrod Troseddol	Bwrgleriaeth – Busnes a Chymunedol	Bwrgleriaeth – Preswyl	Troseddau Cyffuriau	Troseddau amrywiol yn erbyn cymdeithas	Meddiant o Arfau	Troseddau'r Drefn gyhoeddus	Lladrad	Troseddau Rhywiol	Dwyn	Troseddau cerbydau	Trais yn erbyn yr Unigolyn		
Blwyddyn Ariannol (1 Ebrill i 31 Mawrth)														
2016/2017	19	5	3	18	2	2	3	0	2	20	5	31	110	

Y Ffynhonnell: Heddlu Dyfed Powys, Pencadlys, Llangynnwr.

Atodiad E – Pro Forma Ymateb

A fyddech cystal â rhoi eich sylwadau, ar y cynnig ynghylch y ddarpariaeth yn y dyfodol ar gyfer plant cynradd sy'n byw yn nalgylch Gors-las.

Eich sylwadau:

A oes unrhyw faterion eraill y dymunwch dynnu ein sylw atynt?

Ticiwch y blwch os hoffech gael gwybod am gyhoeddi adroddiad ymgynghori a nodwch eich dewis iaith.

Fersiwn Gymraeg

Fersiwn Saesneg

Llofnod _____

Printiwch yr
Enw _____
Swydd/Categ
ori yr
ymatebydd:
(e.e. rhiant) _____

Cyfeiriad _____

Côd Post _____

Y
Dyddiad _____

E-bost _____

Sylwer: oni nodwch yn wahanol, bydd modd i'r cyhoedd weld eich sylwadau fel rhan o gofnodion ffurfiol y broses ymgynghori.

Datgysylltwch y ffurflen hon a'i dychwelyd at: Mr Gareth Morgans, Cyfarwyddwr yr Adran Addysg a Gwasanaethau Plant, Adeilad 2, Parc Dewi Sant, Heol Ffynnon Job, Caerfyrddin, SA31 3HB neu anfonwch e-bost at aaprma@sirgar.gov.uk heb fod yn hwyrach na 17 Rhagfyr 2017.